

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Вищого навчального закладу
Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»
08 липня 2015 року № 152-Н
Форма № П-4.04

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Навчально-науковий інститут харчових технологій, готельно-ресторанного
та туристичного бізнесу
Форма навчання денна
(денна, заочна, заочно-дистанційна)

Кафедра туристичного та готельного бізнесу

Допускається до захисту
Завідувач кафедри

_____ Г. П. Скляр
(підпис, ініціали та прізвище)

« ____ » _____ 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Розвиток туризму у Львівській області: стан та перспективи»

*зі спеціальності 242 «Туризм»
освітня програма «Туризм» ступеня бакалавра*

Виконавець роботи Мартиненко Тетяна Олегівна
(прізвище, ім. 'я, по батькові)

(підпис, дата)

Науковий керівник к. е. н., Карпенко Юрій Вікторович
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім. 'я, по батькові)

(підпис, дата)

Полтава – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ПЕРЕДУМОВИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	5
1.1 Соціально-економічні чинники розвитку туризму у Львівській області.....	5
1.2 Природно-ресурсна база розвитку туризму у Львівській області	15
1.3 Історико-культурні ресурси регіону як чинник розвитку туристичної діяльності Львівської області	26
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	36
2.1 Організація туристичної діяльності у Львівській області	36
2.2. Особливості розвитку туристичної інфраструктури у Львівській області.....	45
2.3. Основні напрями вдосконалення розвитку туризму у Львівській області	56
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69

ВСТУП

У сучасному світі туризм набуває не просто масового характеру, а стає однією з провідних, високоприбуткових та найбільш динамічних галузей світового господарства. Специфічною рисою туристичної сфери є те, що вона сприяє підвищенню зайнятості населення, розвитку ринкових відносин, міжнародному співробітництву, залученню громадян до пізнання багатой природної та історико-культурної спадщини, збереженню екологічної рівноваги. Кожна країна, регіон, місто намагаються пропагувати та популяризувати свою туристичну привабливість.

Однією із спеціалізацій бізнесу Львівщини традиційно вважається туристична індустрія. Підприємства туристичної індустрії, які переважно надають споживчі і розподільчі послуги, у суспільному виробництві є фундаментальною основою туристичної діяльності не тільки задовольняючи внутрішні потреби туристичного сегмента, а й долучаючись до системи загальнонаціонального і міжнародного поділу праці, що, у свою чергу, забезпечує частку країни у світовому туристичному обміні, що і обумовило актуальність теми кваліфікаційної роботи.

Мета дослідження полягає у визначення передумов, виявлення проблем та перешкод розвитку туризму у Львівській області з подальшим визначення механізмів та напрямів усунення виявлених проблем.

Досягнення та реалізація поставленої у роботі мети потребує вирішення таких завдань:

- охарактеризувати соціально-економічні чинники розвитку туризму у Львівській області;
- дослідити природно-ресурсну базу розвитку туризму у Львівській області;
- проаналізувати історико-культурні ресурси регіону як чинник

розвитку туристичної діяльності у Львівській області;

- оцінити стан організації туристичної діяльності у Львівській області;
- дослідити особливості розвитку туристичної інфраструктури Львівщини;
- визначити основні напрями вдосконалення розвитку туризму у Львівській області.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процеси розвитку туризму у Львівській облпсті.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та практичні аспекти розвитку туризму в Україні, зокрема у Львівській області.

У роботі використані статистичні та евристичні методи, порівняльний та техніко–економічний аналіз, узагальнення експертних оцінок.

Інформаційну базу кваліфікаційної роботи склали економічна література і періодичні видання, аналітичні дані з різних напрямків діяльності малого підприємництва, матеріали органів державної статистики України.

Запропоновані у роботі теоретичні і методичні рекомендації створюють об'єктивне підґрунтя для вдосконалення управління підприємствами у сфері туристичного бізнесу. Практична значимість роботи полягає в тому яким же чином отримані в ході її виконання результати можуть бути застосовані для підвищення ефективності господарської діяльності підприємств туристичного бізнесу.

РОЗДІЛ 1.

ПЕРЕДУМОВИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

1.1 Соціально-економічні чинники розвитку туризму у Львівській області

Проблема дослідження різних сторін туризму, їх переваг, чинників зростання туристів в регіоні є досить поширеною. Туризм став для соціуму незамінним видом життєдіяльності, навіть метою в деяких випадках. Середньостатистична людина з офісним графіком роботи, беручи офіційну відпустку прагне провести її корисно для себе, здоров'я, рідних, тому провайдери послуг мають розраховувати статистично різні чинники розвитку, зокрема і соціально-економічні. Також, туристична діяльність ввійшла до найбільших експортних галузей світу та стала найбільш рентабельною індустрією світової економіки.

Окрім прибутку, туризм став значущим чинником посилення престижу країни. А також туризм сприяє підвищенню освітнього рівня жителів країни. Саме поняття «туризм» стало формуватися завдяки масовому переміщенню досить значної кількості людей, які поставили собі за мету змістовно проводити своє дозвілля. Хоча не можна заперечувати того факту, що подорожування завжди було притаманне людині як біологічній істоті. Як соціально детерміноване явище, туристична діяльність потребує глибокого наукового осмислення. У зв'язку з цим виник новий напрямок в науці туризмологія.

Туризмологія – це науковий напрямок, у межах якого сполучаються різноманітні дослідження туризму як суспільного явища, а завданням є розроблення теорії функціонування туризму [1, с. 11]. Теоретико-методологічні положення туризмології охоплюють розроблення філософських засад,

принципів та підходів до всебічного вивчення туризму як явища, спираючись на досягнення галузевих наукових дисциплін.

Сучасна наука про туризм має в своєму арсеналі низку підходів щодо визначення самої сутності феномену «туризм». Мальська М., Худо В. та Цибух В. трактують туризм як «вид рекреації», пов'язаний із виїздом за межі постійного місця проживання, активний відпочинок, під час якого відновлення працездатності поєднується з оздоровлювальними, пізнавальними, спортивними і культурно-розважальними цілями [2, с. 22].

Польський дослідник С. Каспар визначає туризм як сукупність явищ, що виникають внаслідок зміни місця перебування людей, причому нове місце перебування не є ні постійним місцем проживання, ні місцем праці [3, с. 18]. Закон України «Про туризм» подає таке тлумачення: «туризм – тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає» [4].

Найбільш вдалим, варто вважати класичне визначення туризму, прийняте більшістю науковців. Згідно з цим означенням, туризм – це тимчасове переміщення людей з місця свого постійного проживання в іншу країну або місцевість в межах своєї країни у вільний час з метою отримання задоволення та відпочинку, в оздоровчих, гостьових, пізнавальних чи професійно-ділових цілях, але без здійснення оплачуваної діяльності у відвідуваному місці [5, с. 24].

Туризм – явище поліфункціональне та багатогранне. Серед основних функцій туризму потрібно зазначити рекреаційну, соціальну, культурну, екологічну, економічну, просвітницьку та виховну [1, с. 8-10].

Багатофункціональність туризму відповідає комплексному характеру мотивації, що спонукає людину до подорожі, а туристичні підприємства до організацій подорожей. Багатогранність туризму виявляється у різних його видах і формах, їх можна класифікувати так:

- внутрішній туризм – тимчасовий виїзд громадян конкретної країни з

постійного місця проживання в межах національних кордонів своєї країни з метою відпочинку, задоволення пізнавальних інтересів, занять спортом, лікування, тощо;

– міжнародний туризм – цілеспрямована діяльність підприємств сфери туризму з надання туристичних послуг та туристичного продукту іноземцям на території конкретної країни (в'їзний туризм) та громадянам цієї країни за кордоном (виїзний туризм).

Використовують також поняття національний туризм – це діяльність з обслуговування туристів-громадян конкретної країни (тобто внутрішній та виїзний туризм). За способом організації розрізняють туризм плановий (або програмний), який організовується силами туристичних підприємств: туроператорів, турагентів, та самодіяльний туризм, який здійснюється приватно, на самостійних (любительських) засадах [5, с. 26-27]. Беручи за основний критерій мотивацію туристів, можна виділити такі види туризму: спортивний туризм, відпочинковий туризм, родинний туризм, екстремальний туризм, спортивний туризм, пізнавальний туризм, релігійний туризм, рекреаційний туризм, екологічний туризм, діловий туризм та ін. Основні чинники, які будуть впливати на розвиток туристичної галузі, можна розподілити на дві основні групи – динамічні та статичні. Статичні чинники мають постійне або майже незмінне в часі значення. До цієї групи відносять географічні, природно-кліматичні та культурно-історичні фактори. До динамічних чинників можна віднести соціально-економічні, культурні, демографічні, міжнародні та науково-технічний прогрес.

Розглянемо детальніше саме цю групу чинників, оскільки саме на їх значення можливо впливати силами державної та регіональної політики, а також сукупними зусиллями приватного бізнесу.

До соціально-економічних чинників можна віднести зростання добробуту населення, збільшення тривалості вільного часу та оплачуваних відпусток. Варто зазначити, що розвиток індустрії в сучасному суспільстві створює

працівникам стресові навантаження, що, своєю чергою, буде вимагати у них активного відпочинку.

Саме через це промислові міста стали місцем підвищеного попиту на туризм з метою якісної рекреації, останнім часом в них починають формуватися сегменти з підвищеним попитом на екстремальний, пригодницький, сільський, екологічний, пішохідний та інші види туризму. Демографічні чинники. Згідно з підрахунками ООН, чисельність населення стрімко зростає, що прямо впливає на збільшення чисельності туристів.

До важливого демографічного показника відносять зміну вікової структури населення. У багатьох розвинених країнах збільшення тривалості життя призвело до того, що багато людей мають вільний час та потрібні засоби, які дають їм змогу вирушати у мандрівки.

Туристично-рекреаційний потенціал охоплює сукупність природних, етнокультурних та соціально-історичних ресурсів, а також наявної господарської і комунікаційної інфраструктури території, що служать чи можуть служити передумовами розвитку певних видів туризму. Львівщина є однією з тих областей, де перспективи туристично-рекреаційної індустрії є одними з найкращих в Україні. Цьому сприяють:

- вигідне транспортно-географічне положення;
- сприятливі природно-кліматичні умови;
- наявність природних та рекреаційних ресурсів;
- визначні історичні та культурні пам'ятки;
- наявність організацій, які сприяють розвитку туризму;
- велика санаторна-курортна база.

Туристичною діяльністю Львівщини опікується Управління туризму та курортів Львівської ОДА, завданнями якого є здійснення заходів щодо організації і розвитку сфери туризму, популяризація регіону на території України та за її межами.

Управління туризму та курортів спільно з управлінням міжнародного

співробітництва та євроінтеграції облдержадміністрації здійснюють промоцію Львівського регіону як дестинації найрізноманітніших можливостей відпочинку та комфортної території для інвестицій. Так, тільки протягом 2018 р. 100 журналістів та 36 туроператорів з України, Китаю Ізраїлю, ОАЕ, Сербії, Польщі та інших країн стали учасниками 12 промотурів Львівщиною.

У листопаді 2017 р. стартував проект «Персональний гід Львівщиною» з найбільш відомими туристичними локаціями області, який дає змогу спланувати свій відпочинок за спеціальними туристичними програмами.

У грудні 2017 р. було прийнято Програму розвитку туризму, курортів та рекреації у Львівській області на 2018-2020 роки. На її реалізацію передбачено 1 мільйон 500 тисяч гривень на 2018 рік. Варто зауважити що в попередні роки на аналогічні програми виділялось щорічно по 500 тис грн [6].

Сьогодні Львівська область займає одне з провідних місць у туристичній сфері України. За підсумками 2016 р. Львівщина посідає третє місце за кількістю колективних засобів розміщення, друге місце за кількістю осіб (в тому числі і іноземців), обслугованих у колективних засобах розміщення. Частка Львівської області за кількістю туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності у 2016 р. становить 7,1 % і ця цифра поступається лише м. Києву. У 2018 р. Львівщина увійшла в ТОП 5 областей України за найбільшими обсягами надходжень від сплати туристичного збору.

Ринок туристичних послуг області обслуговують такі суб'єкти туристичної діяльності як туроператори, турагенти, суб'єкти, що здійснюють екскурсійну діяльність. Їх кількість протягом 2011-2016 років коливається, але позитивним є те, що за підсумками 2016 р. їх чисельність зросла і перевищила показники 2011р. на 18 %.

Найбільше вищевказаних суб'єктів туристичної діяльності зосереджено у м. Львові та м. Трускавці [7].

Львівська область розташована на заході України в межах Волинської і Подільської височин та перетинає три природні зони: лісову, лісостепову і зону

висотної поясності Карпат.

Географічно Львівщина є прикордонним регіоном, який на заході безпосередньо межує із Республікою Польща. На півночі і північному сході область межує з Волинською і Рівненською областями, на сході і південному сході з Тернопільською й Івано-Франківською областями, на півдні – із Закарпатською областю. Область розташована на рівні середньої досяжності до найближчих важливих урбаністичних та економічних центрів. Відстань від Львова: до Києва автомобільним сполученням 545 км, залізничним сполученням 625 км; до Варшави ~ 382 км; до Братислави ~ 790 км; до Праги ~ 868 км; до Відня ~ 796 км; до Будапешта ~ 574 км. Система розселення населення Львівської області станом на 1 січня 2015 року становило 2537,8 тис. осіб, у тому числі міське населення – 1547,0 тис. осіб (61,0%), сільське – 990,8 тис. осіб (39,0%). Середня щільність населення складає 116,2 осіб на кв. км [6].

На рисунку 1.1.1 схематично зображено щільність населення Львівської області.

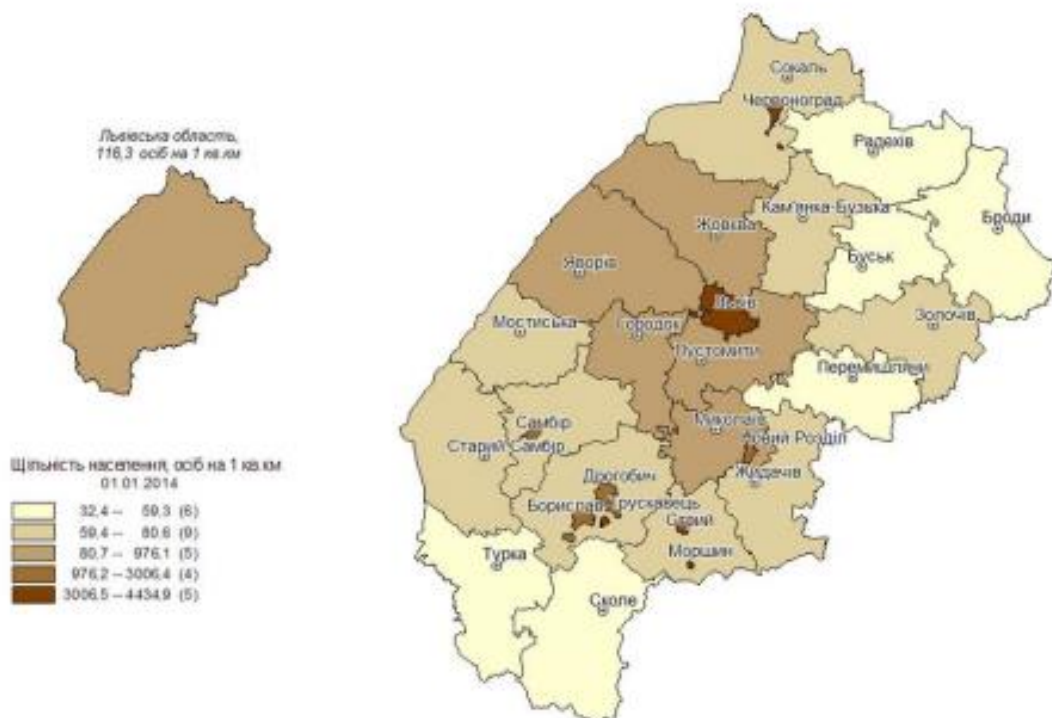

Рис. 1.1.1 – Щільність населення Львівської області [6]

Як свідчать дані рисунку 1.1.1, система розселення області є досить типовою для регіонів Західної України, проте на відміну від них у Львівській області населення концентрується у містах та селищах міського типу. Однак більша частина адміністративних районів має відносно низький рівень урбанізації, а самі районні центри є, як правило, малими містами.

Станом на 01.01.2015 р. у Львівській області налічувалось 1928 поселень, в тому числі: міських – 78, сільських – 1850, районів – 20, міст обласного значення – 9, міст районного значення – 35, селищ міського типу – 34, селищних рад – 34, сільських рад – 6333 [6].

Згідно з типологізацією регіонів України, що запропонована в Державній стратегії регіонального розвитку України до 2020 р., Львівська область належить до регіонів з орієнтацією на сферу послуг. Тип економіки регіону є сталим. Через Львів проходить міжнародний транспортний коридор (рисунок 1.1.2).

Залізниця. Експлуатаційна довжина залізниць загального користування складає 1280,0 км (орієнтовно 6 % від загальної довжини залізничних колій України). Довжина електрифікованих залізничних ліній - 818,0 км (64 %). Щільність залізничної мережі – 59 км / тис. км² , що у 1,6 рази вище середнього показника по Україні (36 км / тис. км²).

Автомобільні дороги Станом на 2013 р. протяжність автомобільних доріг загального користування Львівської області становила 8378,7 км, з них з твердим покриттям - 8198,9 км або 97,9 % наявних шляхів [6].

Повітряний транспорт. Міжнародний аеропорт «Львів» імені Данила Галицького – найбільше летовище у Західній Україні за пасажиропотоком та маршрутною мережею, розташоване на відстані 6 км від центру міста. Аеропорт міжнародного класу, дає сполучення з багатьма країнами. Цьому посприяла й політична направленість держави та засади, які були введені для налагодження зовнішньої торгівлі та міжнародних зв'язків між країнами Шенгенської зони, також великий потік людей, які мають робочі зв'язки з

Рис. 1.1.2 – Карта мережі транспортних коридорів у Східній Європі [6]

країнами ближнього зарубіжжя створюють попит на відновлення та реставрацію аеропорту, впроваджуючи нові речі, відкривши небо для всієї західної України, адже територіально Львів знаходиться ближче з будь якої точки західної України, аніж столиця.

Відкриття аеропорту зумовило розгрузку столичних аеропортів та сприяло більшому комфорту пасажиром з західної місцевості, тепер не потрібно для виїзду за кордон їхати в столицю, як це роблять більшість мешканців України. Авіаційна сфера зосереджена в найбільшому аеропорту України — Борисполі, розвиток аеропорту Львів також сприяє налагодженню внутрішніх перельотів туристичних чи робочих, сполучивши два розвинутих міста

воєдино.

Пасажиропотік аеропорту збільшився внаслідок заходження в Україну угорського лоукостера «Віз ейр», створивши дочірню авіакомпанію «віз ейр Україна», та ірландського лоукостера «Райанейр», обидві компанії впроваджують дуже низьку політику на ціни білетів для перельоту, що й робить їх популярними серед українців, зокрема львів'ян.

Українські авіакомпанії також не стоять на місці, регулярні внутрішні та закордонні рейси виконує авіакомпанія Скай ап, дочірня компанія популярного туристичного провайдера Джоін ап. Роза вітрів, одна з найстаріших авіакомпаній в Україні зробила план по розвитку внутрішнього туризму: з 15 червня 2020 року планується продаж авіапроїзних по Україні, що передбачає збільшення туризму Львівській області і розвитку дистанційного бізнесу.

Чисельність населення і демографічне навантаження. Демографічний розвиток Львівської області впродовж останніх 20 років характеризується тенденцією до поступового скорочення чисельності населення, особливо у сільській місцевості.

Порівняно з підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року кількість населення області зменшилася на 85,6 тис. осіб, або на 3,3 % (в Україні – на 2823,5 тис. осіб або на 5,8 %), у тому числі міського населення – на 13,9 тис. осіб (0,9 %), сільського – на 71,7 тис. осіб (6,7 %). [7] Статеві-вікова піраміда населення виглядає відносно симетричною у молодших вікових групах, що ми можемо побачити на рисунку 1.1.3.

Як свідчать дані рисунку 1.1.3, різниця між частками чоловічого та жіночого населення у Львівській області великою мірою пояснюється дисбалансом у старших вікових групах, зокрема у групі старше 60 років, де чоловіків майже вдвічі менше, ніж жінок. Спостерігається розширення статевікової піраміди у віковій групі 48-54 роки та віковій групі 69-76 років, причому це розширення відбувається більше за рахунок жіночої частини населення.

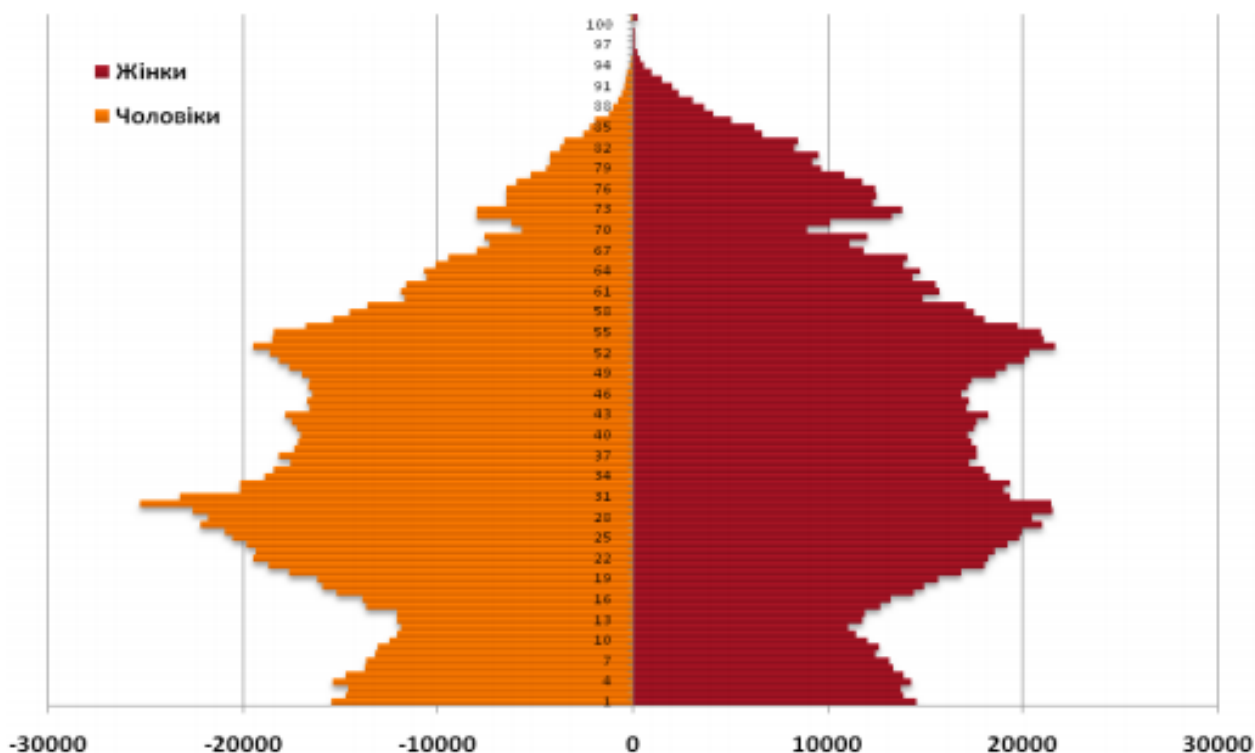

Рис. 1.1.3 – Статеві-вікова піраміда населення Львівської області [6]

Демографічне навантаження на осіб працездатного віку зростає переважно за рахунок осіб старше працездатного віку. Чисельність працездатного населення стабільно скорочується, оскільки у працездатний вік вступає менше населення, ніж вибуває з нього.

Через міграції, високу смертність та низький природний приріст (що, в свою чергу, є наслідком соціально-економічно-політичної ситуації) кількість жителів області повільно, але постійно зменшується.

Отже, на розвиток туризму у Львівському регіоні впливають соціально-економічні чинники такі як рівень соціально-економічного розвитку регіону, рівень розвитку туристичної та транспортної інфраструктури, наявність туристичних ресурсів, населення, як виробник та споживач туристичних послуг. Виявлено, що у регіону вигідне транспортно-географічне положення, наявні організації які сприяють розвитку туризму, достатній рівень розвитку

туристичної інфраструктури, проте чисельність працездатного населення стабільно скорочується, що впливає на попит та виготовлення туристичних послуг.

У наступному підрозділі нами буде розглянуто природно-ресурсну базу Львівської області.

1.2 Природно-ресурсна база розвитку туризму у Львівській області

Львівська область відзначається великою різноманітністю природних умов і багатством природних ресурсів. На її території є рівнини і гори, поширені поліські, лісостепові і лісолучні ландшафти: її надра багаті покладами нафти і горючих газів, кам'яного вугілля і самородної сірки, різноманітних солей і мінеральних вод тощо. Така різноманітність природних умов і природних ресурсів області зумовлена її географічним положенням, геологічною будовою і характером поверхні. Географічне положення області визначається такими координатами: крайня західна точка (с. Міхова Старосамбірського району) $22^{\circ}43'$ схід-ної довготи, південна (с. Ялинкувате Сколівського району) $48^{\circ}45'$ пів-нічної широти, східна (с. Нем'яч Бродівського району) $25^{\circ}28'$ східної довготи і північна (с. Пісочне Сокальського району) $50^{\circ}46'$ північної широти. Займаючи крайнє західне положення у республіці, Львівська область має значну кількість опадів (у середньому 740 мм за рік). Це створює нормальну зволоженість її території, а в багатьох місцях з недостатнім природним дренажем – навіть надмірну, що спричинюється до заболочування. Географічне положення Львівської області має ще й ту особливість, що через її територію простягається значна частина Головного європейського вододілу, який поділяє ріки Балтійського і Чорноморського басейнів.

До природно-рекреаційного потенціалу Львівщини належать лікувальні мінеральні води, лікувальні грязі, озокерит, кліматичні, водні та лісові ресурси.

Як бачимо на рисунку 1.2.1, перший рівень – Карпати з середніми висотами близько 700 м над р. м. і мак-симальною висотою на г. Пікуй (1406 м), яка є вершиною Вододіль-ного хребта, що поділяє басейни Дністра і Тиси. Другий рівень – Передкарпаття з середніми висотами понад 300 м над р. м. і максимальною висотою 519 м на г. Радич на Межиріччі Стривігору і Болозівки. Третій рівень утворює Львівське горбогір'я з середніми висотами близько 350 м над р. м. і максимальною висотою 472 м на г. Камула в Гологірському пасмі.

На території області розташована Верхньодністровська улоговина.

Найвищими точками території є г. Пікуй (1405 м) на кордоні з Закарпатською областю та г. Камула (471 м) в рівнинній частині.

У цілому поверхню Львівської області можна уявити собі як систему широких рівнів, що поступово знижуються з півдня на північ. (рисунок 1.2.1).

Четвертий рівень – Мале Полісся з середніми висотами близько 220 м і максимальною – 276 м над р. м. на Буго-Стирському відтинку Головного європейського вододілу. Нарешті, п'ятий рівень утворює Сокальське пасмо з середньою висотою близько 210 м над р. м. і най-меншою абсолютною висотою 180 м у долині Західного Бугу на границі з Волинською областю.

У рівнинних лісолучних ландшафтах панують дерново-підзолисті ґрунти, серед яких поширені також дернові та болотні. У лісо-степових ландшафтах на вододілах і схилах залягають сірі опідзолені (лісові) та чорноземи, а в долинах річок і днищах балок – також дернові та болотні. У гірських районах області (Карпати) поширені головним чином бурі лісові ґрунти. Через область проходить Головний європейський вододіл між басейнами Балтійського і Чорного морів. У Балтійське море несе свої води Західний Буг (басейн Вісли), однією з приток якого є Полтва, на якій розташований Львів. У Чорне море течуть – Дністер, Стир, Іква. Головні річки – Дністер із притоками, Західний Буг із притоками, Вишня і Шкло.

Клімат помірно континентальний, вологий: м'яка з відлигами зима, волога весна, тепле літо, тепла осінь (рисунок 1.2.2).

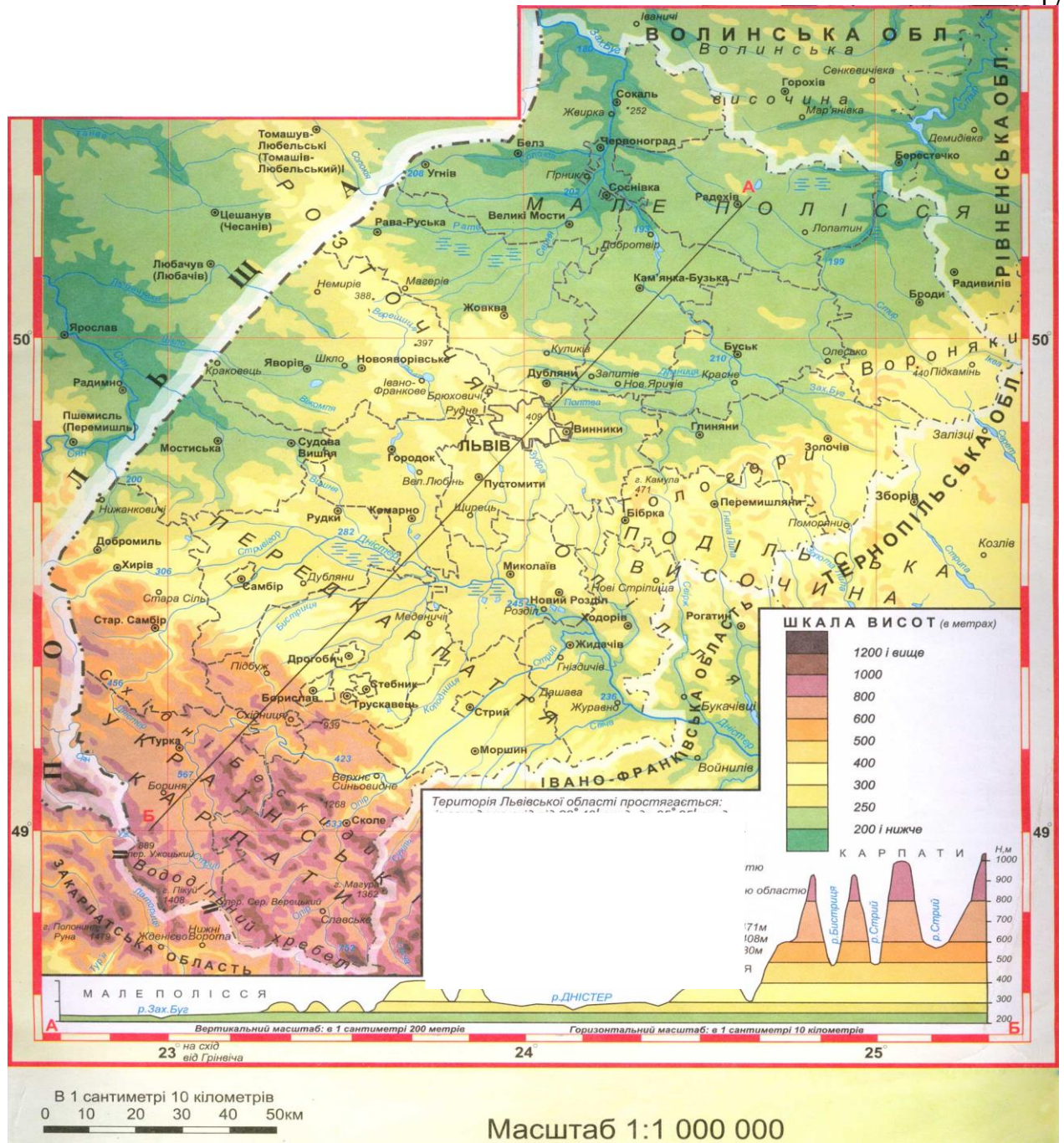

Рис. 1.2.1 – Рельєф Львівської області [8]

Як свідчать дані рисунку 1.2.2, середня температура січня -4°C , липня від $+18^{\circ}\text{C}$ у центральній частині області та до $+12^{\circ}\text{C}$ в горах. Річна кількість опадів коливається від 600 мм на рівнині до 1000 мм в горах.

В області 400 територій і об'єктів природно-заповідного фонду, зокрема Державний природний заповідник, 33 заказники, ботанічний сад Львівського університету, 240 пам'яток природи, 55 парків — пам'яток садово-паркового мистецтва, 61 заповідне урочище [10].

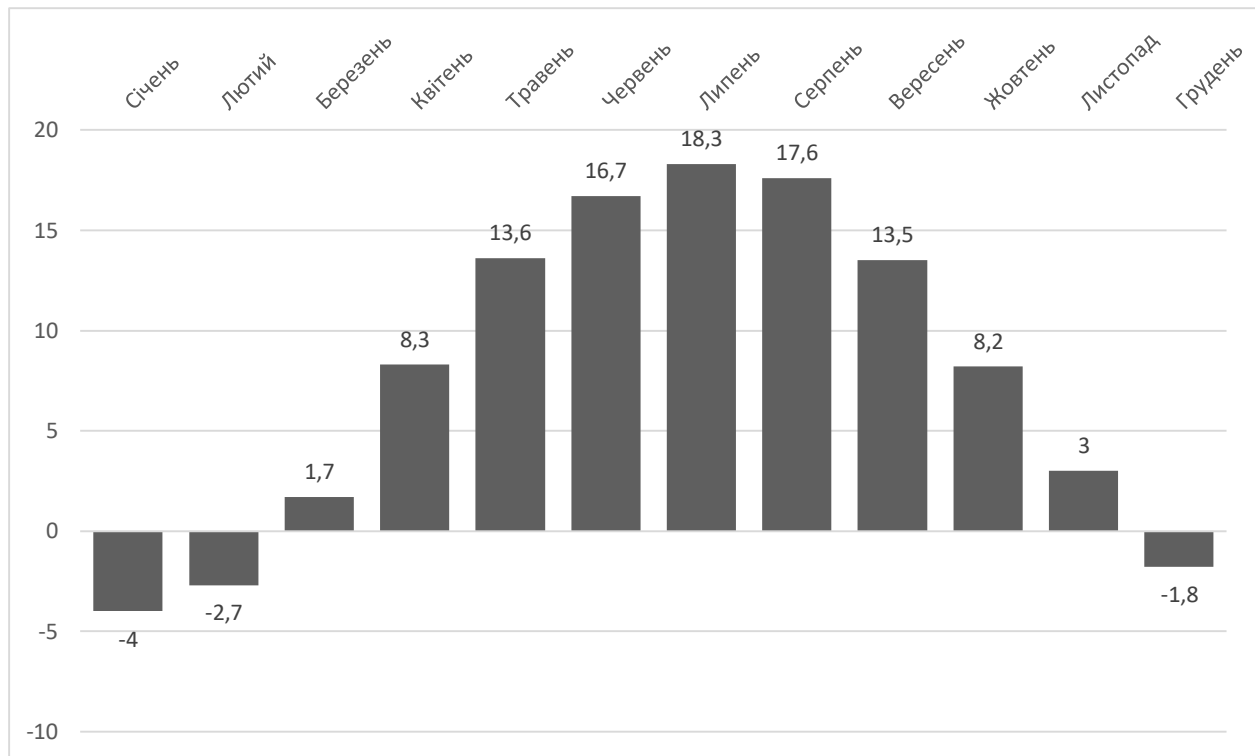

Рис. 1.2.2 – Середня температура місяця у Львівській області, °C
[складено автором за [9]]

Найціннішими об'єктами природно-заповідного фонду є Яворівський Національний природний парк, Національний природний парк «Сколівські Бескиди», Державний природний заповідник «Розточчя», Національний природний парк «Північне Поділля».

На території Львівської області наявні 24 види корисних копалин. Область багата на корисні копалини: природний газ, нафту (Бориславське, Східницьке, Стрільбицьке нафтові родовища), поклади вугілля, сірку, торф, озокерит (Бориславське озокеритове родовище), кухонну та калійну сіль, сировину для виробництва цементу, вапняки (для цукрової промисловості, та вапняки для випалювання на вапно), сланці (сланець мінілітовий), мергель, великі запаси будівельних та вогнетривких глин (цегельно-черепична сировина), піску (для пісочниць локомотивних та піску для скляної промисловості), гіпсу та ангідриду, крейди будівельної, пісковиків, піщано-гравійних сумішей, керамзитова сировина.

Львівська область займає одне з провідних місць в країні за наявністю

лікувально-оздоровчих ресурсів, які представлені 200-ма лікувальними джерелами мінеральних вод 7 типів, лікувальними грязями та найбільшим в Україні родовищем озокериту. На базі цих унікальних ресурсів розвиваються відомі в Україні та за кордоном курорти Трускавець, Східниця, Моршин, Немирів, Великий Любінь, Шкло, де створені умови для профілактики і лікування органів дихання, шлунково-кишкового тракту, нервової та серцево-судинної систем, опорно-рухового апарату. [11]

Виявлені особливості природно-рекреаційного, культурного потенціалів формують умови та сприяють розвитку різних видів туризму – курортно лікувального, пізнавально-екскурсійного, активного, ділового, релігійного тощо. Сьогодні природні ресурси домінують у структурі туристичного потенціалу Львівської області (рис. 1.2.3).

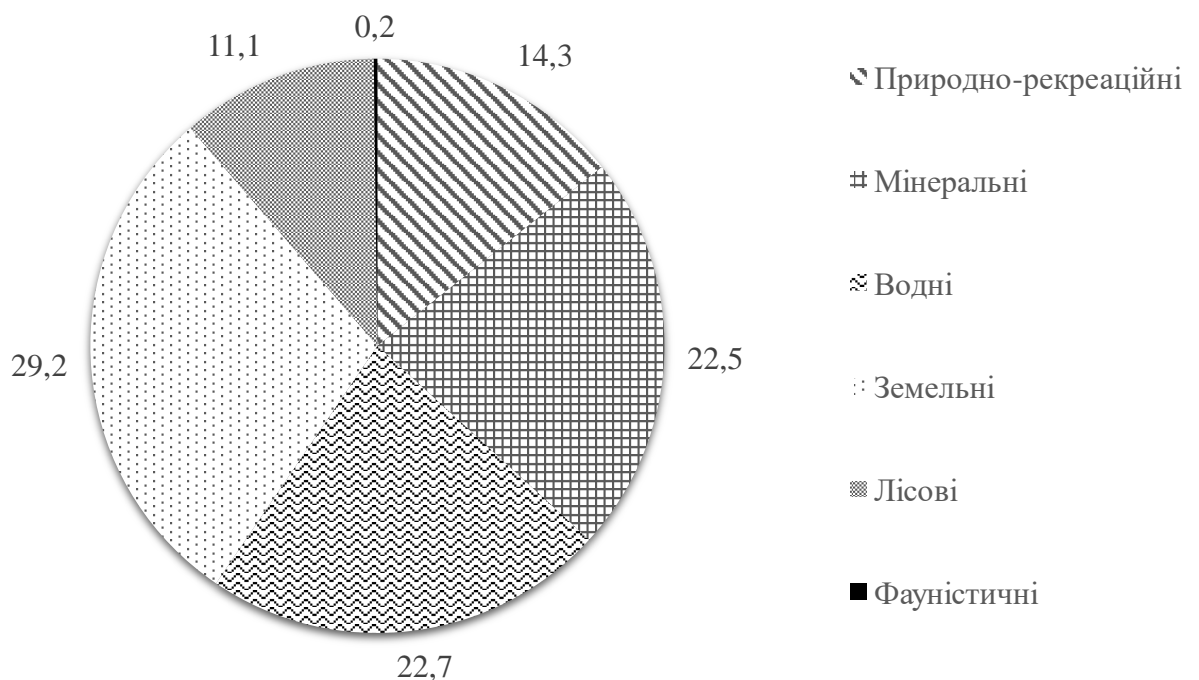

Рис. 1.2.3 – Компонентна структура природно-ресурсного потенціалу Львівської області [складено автором за [12]]

Як свідчать дані рисунку 1.2.3, основну частину природно-ресурсної бази Львівської області займають: земельні (29,2 %), водні (22,7 %), мінеральні

(22,5 %), природно-рекреаційні (14,3%), лісові (11,1 %) та фауністичні (0,2 %) ресурси. По рівнинній частині Львівської обл. переважає потенціал земельних ресурсів. За цим видом ресурсів Бродівський, Буський, Городоцький, Золочівський, Кам'янка-Бузький, Жовківський, Перемишлянський, Пустомитівський і Радехівський райони є на першому місці. Його частка коливається від 58,1 % у Бродівському до 38,5 % у Городоцькому районах. Сокальський та Яворівський райони перебувають на першому місці за потенціалом мінеральних ресурсів. Їхня частка, відповідно, становить 48,9 та 44,6 %. За питомою вагою окремих компонентів природно-ресурсного потенціалу доречно виділити такі типологічні групи адміністративних районів (рис. 1.2.4).

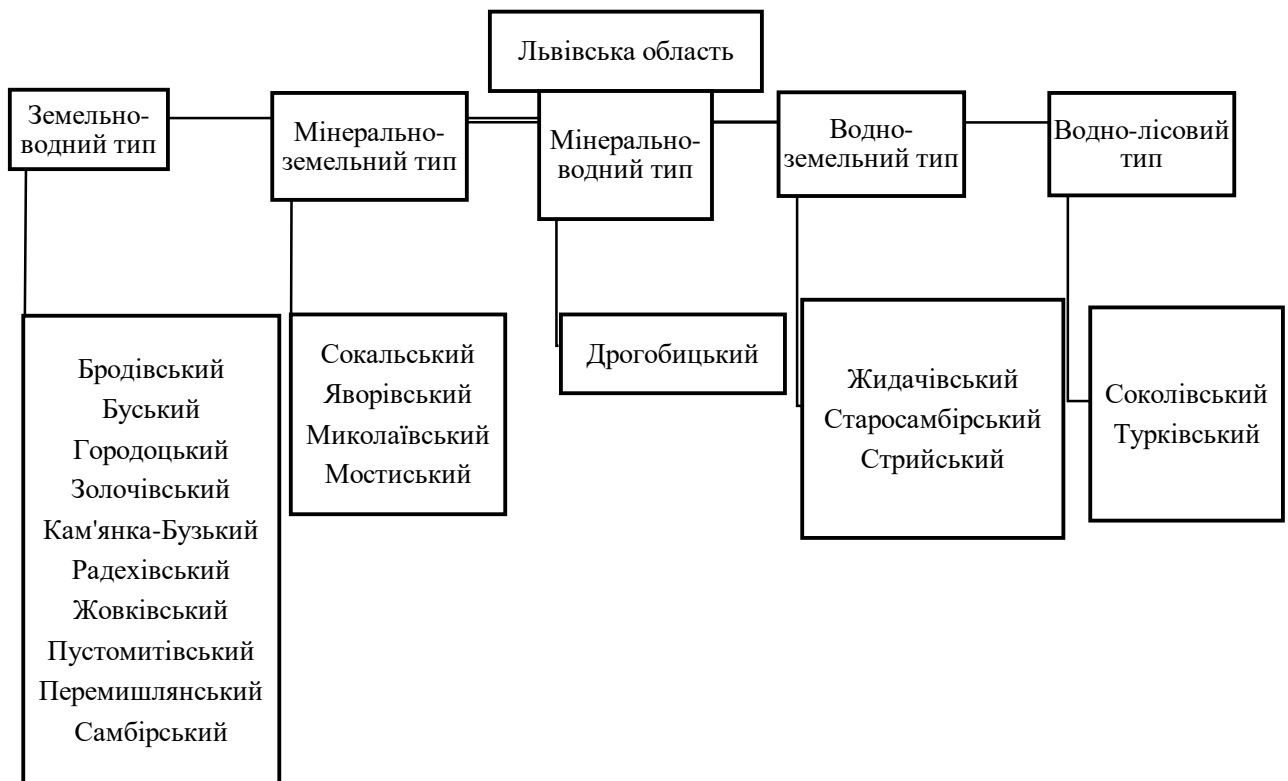

Рис 1.2.4 – Типологічні групи адміністративних районів Львівської області за природно-ресурсним потенціалом [складено автором за [12]]

Як свідчать дані рисунку 1.2.4, у Львівській області є п'ять типів поєднання компонентів природно-ресурсного потенціалу за їхньою перевагою. Перший тип – земельно-водний з переважанням земельних ресурсів. До нього належать: Бродівський, Буський, Городоцький, Золочівський, Кам'янка-Бузький, Радехівський, Жовківський, Пустомитівський, Перемишлянський, Самбірський адміністративні райони. Другий тип – мінерально-земельний. До нього належать Сокальський і Яворівський райони з переважанням мінеральних ресурсів та Миколаївський і Мостиський райони з переважанням земельних ресурсів. Третій тип – мінерально-водний. До нього належать Дрогобицький район з переважанням мінеральних ресурсів. Четвертий тип – водно-земельний. До нього належать Жидачівський, Старосамбірський і Стрийський райони з переважанням водних ресурсів. П'ятий тип – водно-лісовий, до якого зачисляють Сколівський і Турківський райони з переважанням водних ресурсів. Фауністичний та рекреаційний компонент у природно-ресурсному потенціалі Львівської області має невелику питому вагу, найбільше – у Радехівському (фауністичний – 0,7 % від загального природно-ресурсного потенціалу району) і Городоцькому (рекреаційний – 21,6 % від загального природно-ресурсного потенціалу району) районах (таблиця 1.2.1).

Таблиця 1.2.1

Компонентна структура природно-ресурсного потенціалу за адміністративними районами Львівської області [складено автором за [12]

Райони	Потенціал ресурсів, %					
	Мінеральних	Водних	Земельних	Лісових	Фауністичних	Природних рекреаційних
1	2	3	4	5	6	7
По області загалом	22,5	22,7	29,2	11,1	0,2	14,3
По гірській частині, усього	19,7	28,5	21,6	13,2	0,1	16,9
Дрогобицький	34,7	23,0	11,4	13,9	0,1	16,9

Продовж. табл. 1.2.1

1	2	3	4	5	6	7
Жидачівський	18,5	33,5	29,5	7,6	0,1	10,8
Миколаївський	23,9	21,9	28,2	12,6	0,1	13,3
Мостиський	20,6	3,3	57,8	6,1	0,2	12,0
Самбірський	16,1	24,1	41,4	9,8	0,1	8,5
Сколівський	15,5	45,7	5,4	25,3	-	8,1
Старосамбірський	2,3	41,2	28,3	11,9	0,1	16,2
Стрийський	19,8	27,2	16,7	15,6	0,1	20,6
Турківський	1,6	53,3	13,2	19,2	0,1	12,6
По рівнинній частині, усього	25,8	16,0	38,0	8,7	0,3	11,2
Бродівський	0,2	28,3	58,1	6,9	0,2	6,3
Буський	0,2	19,6	56,6	4,4	-	19,2
Городоцький	12,5	25,4	38,5	1,5	0,5	21,6
Золочівський	1,0	21,7	53,5	13,4	0,1	10,3
Кам'янка-Бузький	3,0	19,3	52,0	9,5	0,4	15,8
Жовківський	3,8	18,6	52,6	11,6	0,6	8,6
Перемишлянський	2,8	19,1	44,3	13,9	0,6	19,3
Пустомитівський	17,8	18,6	48,8	3,9	0,6	10,3
Радехівський	1,1	17,2	54,9	20,6	0,7	5,5
Сокальський	48,9	7,6	32,3	6,3	0,4	4,5

Аналізуючи дані таблиці 1.2.1, бачимо, що сумарний природно-ресурсний потенціал у Львівській області є вищим по її гірській частині (53,6 %), ніж по рівнинній (46,4 %). Така ситуація склалася завдяки більшому потенціалу по гірській частині водних (28,5 %), лісових (13,2) та природних рекреаційних (16,9 %) ресурсів.

По рівнинній частині Львівської області ці види ресурсів становлять значно меншу частку – відповідно, 16,0, 8,7 та 11,2 %. Проте по рівнинній частині Львівської області переважають мінеральні (25,8 %, у гірській частині 19,7 %), земельні (38,0 %, у гірській частині 21,6 %) та фауністичні (0,3 %, у гірській частині 0,1 %) ресурси.

Багатий природний та рекреаційний потенціал представлений лікувальними грязями, мінеральною водою, озоновим камінням, водними та лісовими ресурсами.

На території Львівської області розташовані курорти Трускавець, Східниця, туристичною родзинкою яких є мінеральна вода «Нафтуся». В зоні поширення лікувальних розсолів з високим вмістом сульфатів розташований курорт «Моршин».

Лікувальні торф'яні грязі Львівщини представлені Немирівським, Велико-Люблінським та Моршинським родовищами, що повністю задовольняють потреби відвідувачів на їхніх курортних базах. Бориславське родовище озокериту, що розташоване у Львівській області, є найбільшим в Україні. Велика мережа річок з яких найбільші Дністер, Західний Буг, Стрий, є придатними для активних видів відпочинку та оздоровлення. Різноманітність природних умов і багатство рекреаційних ресурсів Львівщини створюють сприятливі умови для розвитку екологічного туризму.

Лікувальна мінеральна вода займає провідне місце в структурі дозвілля регіону. У восьми видах мінеральної води, що використовується в дерматології.

Курорти Трускавець (добовий витрата родовища становить 47,2 куб. м на добу), Шдеденія (64,6 кубометрів на добу), родовище Голкносиневідсенка та близько 40 інших типів. Загальні гарячі джерела Nafituos представляють понад 5000 кубічних метрів ресурсів, що досліджуються та прогнозуються щодня [6].

Курорт Моршин (79,0 куб. м на добу) знаходиться в зоні розповсюдження лікарського розсолу з високим вмістом сульфату. Загальні ресурси розвідки та прогнозування фізіологічного розчину перевищують 600 кубічних метрів на добу, а наразі використовується лише близько 1 куб. м на день [6].

Курорти на основі розсолу мінерального сульфату – Великий Любін (водосховище – 57,6 куб. м на добу), Немирів (320 куб. на добу) та Шкло (5,0 куб. м на добу). Загальні та прогнозовані запаси цього типу води досягають тисяч кубічних метрів на добу. Наразі щодня використовується лише близько 250 кубометрів.

Загальні запаси лікувальної торф'яної грязі у Львівській області, представлений Немировим, Велико-Люблінським, Моршинським родовищем та

скляним родовищем Шкло, становлять 462 тис. куб. м, що може повністю задовольнити поточні та майбутні потреби на основі функціонування їхніх будинків престарілих [6].

Окрім палеонтологічних ресурсів, на Львівщині є й інші природні рекреаційні ресурси (ландшафти, ліси, вода тощо). Особливий інтерес представляють гори, придатні для катання на лижах, особливо Славське, Тисовець, Розлуч, Турка тощо. Ліси Львівщини відзначаються великою різноманітністю деревних порід. На рівнині в передгір'ї основними лісоутворюючими породами широколистих лісів є дуб звичайний, бук лісовий і граб. У мішаних лісах поруч ростуть сосна звичайна, дуб, рідше бук. Хвойні ліси утворюють сосна на рівнині та в передгір'ї і ялина (смерека) та ялиця у передгір'ї. У гірській частині області основними лісоутворюючими породами є бук і ялина, які утворюють як чисті, так і мішані насадження часто з більшою чи меншою домішкою ялиці білої.

Серед лісових ресурсів, розроблених індустрією дозвілля та розваг, найбільш підходящим є ліс ерської етнічної групи, який займає 271100 га в районі, з них: 137,7 тис. га в зеленій зоні, 111 000 га в курортній зоні, захищений ліс-2,1 тис. га та ін. [14].

Найбільш доцільними річками для водного відпочинку, оздоровлення та туризму є: Придністров'я, річка Стрий, річка Свіча, Західна комаха, деякі штучні водойми поблизу Львова та поблизу Яворівщини.

Основне завдання дослідження ринку туристичних послуг Львівщини полягає у створенні високоякісного туристично-рекреаційного продукту та формуванні конкурентоспроможної на внутрішньому й світовому ринках індустрії туристичних і рекреаційних послуг, яке можливе лише за рахунок ефективного використання туристичного та рекреаційного потенціалу, забезпечення на цій основі комплексного розвитку території, реалізації її соціально-економічних інтересів при збереженні екологічної рівноваги в регіоні. Відповідно до цього, першочерговим при вивченні туристичного ринку

є визначення поточного стану туристичної галузі області.

Львівщина традиційно була областю, де перспективи туристичної індустрії були і залишаються одними з найкращих в Україні. Природно-ресурсний та існуючий багаторічний досвід і напрацювання у сфері рекреації є достатньо вагомою передумовою пріоритетного розвитку системи санаторно-курортного лікування, туризму та відпочинку, орієнтованої як на внутрішнього споживача, так і на обслуговування іноземних туристів.

Варто також зазначити, що область входить до п'ятірки найбільш привабливих та популярних туристично-рекреаційних регіонів України.

Частка природно-рекреаційного потенціалу Львівщини у сумарному природно-ресурсному потенціалі України складає 5,377%. Серед Карпатських областей за сумарним потенціалом природних рекреаційних ресурсів вона поступається лише Закарпаттю (7,036%). У структурі рекреаційних ресурсів області 70% припадає на ресурси відпочинку і туризму і 30% - на ресурси санаторно-курортного лікування. У сумарному природно-ресурсному потенціалі Львівської області природні рекреаційні ресурси становлять 14,3%, що значно вище відповідного показника по Україні (9,5%). [6]

Різноманітність природних умов і багатство еколого-рекреаційних ресурсів Львівщини створюють сприятливі умови і для розвитку екологічного туризму. Загалом у Львівській області нараховують:

- 1 природний заповідник «Розточчя» (площею у 2084,5 га);
- 2 національних природних парки – «Яворівський» (7078,6 га) та «Сколівські Бескиди» (35684 га);
- 3 регіональних ландшафтних парки – «Верхньодністровські Бескиди» (8536 га), «Надсянський» (19428 га) та «Знесіння» (312,1 га);
- 37 заказників;
- 176 пам'яток природи;
- 48 заповідних урочищ;
- 261 парк-пам'яток садово-паркового мистецтва;

– 3 ботанічні сади та 1 зоологічний парк [6].

Природно-рекреаційні та лікувально-оздоровчі ресурси області, представлені лікувальними та мінеральними водами (7 типів), лікувальними грязями, озокеритом, на базі яких розвиваються відомі в Україні та за кордоном курорти - м. Трускавець, смт. Східниця, м. Моршин, смт. Немирів, смт. Великий Любінь, смт. Шкло.

Таким чином, Львівська область володіє достатньою природно-ресурсною базою та має значний потенціал для розвитку таких видів туризму як лікувально-оздоровчий, зелений, екологічний, культурно-пізнавальний та ін.

У наступному підрозділі нами буде розглянуто історико-культурні ресурси Львівської області.

1.3 Історико-культурні ресурси регіону як чинник розвитку туристичної діяльності Львівської області

Одним із чинників формування туризму Львівської області є історико-культурні ресурси. Саме ця група туристичних ресурсів має такі специфічні особливості, як екскурсійне значення, незалежність від кліматичних умов, атрактивність, мальовничість, і становить пізнавальний інтерес для мешканців міста, може використовуватись задля рекреаційного розвантаження освоєних ділянок та урізноманітнення туристичної діяльності [4].

На теперішній час автомобільні поїздки «за місто», зокрема здійснення піших або велосипедних краєзнавчих мандрівок, ознайомлення з історичною, архітектурною, культурною, сакральною спадщиною місцевості мають широкий характер і слугують популярною формою проведення вільного часу серед жителів міст. Проте у приміській зоні історико-культурні об'єкти для потреб туризму використовуються не повною мірою. Більшість визначних пам'яток не включені у туристичні маршрути чи екскурсійні програми. Тому

існує потреба вивчення історико-культурного потенціалу приміських околиць для подальшого його освоєння з туристичною метою [15].

Законодавством України передбачено поділ усіх об'єктів культурної спадщини на рухомі та нерухомі; за типами – на споруди (витвори), комплекси (ансамблі), визначні місця [5].

Проблема класифікації нерухомих об'єктів полягає в тому, що окремі види пам'яток архітектури приміської зони можна віднести одразу до двох типів [16]. До прикладу, Святоуспенська Унівська лавра (Перемишлянський р-н), крім споруд сакрального призначення, включає споруди оборонного призначення.

При дослідженні нерухомих історико-культурних об'єктів приміської зони м. Львова, в яку входять Пустомитівський район (41 рада), Жовківський (31 рада), Городоцький (28 рад), Яворівський (20 рад), Кам'янка-Бузький (17 рад), Миколаївський (15 рад), Перемишлянський (11 рад), Буський (7 рад), Золочівський (7 рад), Самбірський (1 рада) райони, а також Винниківська, Брюховицька, Руднянська ради м. Львова за даними Державного реєстру нерухомих пам'яток України визначено кількість історико-культурних об'єктів загальнодержавного та місцевого значення. Віднесення тієї чи іншої пам'ятки до певного типу відбувалось згідно з класифікацією О. Бейдика [16].

Встановлено, що до історико-культурних туристичних об'єктів приміської зони належать оборонні споруди, архітектурні комплекси, сакральні об'єкти, історичні житлові та промислові будівлі, палаци та палацово-паркові ансамблі, етнографічні поселення. Загалом на досліджуваній території є 361 історико-культурний туристичний об'єкт національного та місцевого значення.

Найбільше серед них сакральних об'єктів – 276, історично-житлових будівель – 38, адміністративних будівель – 22, оборонних комплексних споруд – 14, палаців і паркових ансамблів – 11. Оскільки кількісний показник історико-культурних ресурсів ще не дає уявлення про їх пізнавальну цінність і привабливість, на практиці широко застосовують бальну систему оцінок [17;

15].

Проте через складність пошуку певних закономірностей, необхідних для виміру та оцінювання історико-культурних об'єктів, без експертного підходу таку оцінку зробити досить важко. В околицях Львова найвищу туристичну атрактивність має архітектурний комплекс Жовкви, а саме державний історико-архітектурний заповідник, який входить до Списку світової культурної спадщини ЮНЕСКО та Ринкова площа м. Городка.

Вагоме місце серед історико-культурних об'єктів приміської зони посідають фортифікаційні споруди, зокрема Свірзький замок (1484), (Перемишлянський р-н); руїни оборонної башти (1848), оборонні руїни Старосільського замку (1642) (Пустомитівський р-н); П'ятничанська вежа (Жидачівський р-н) (таблиця 1.3.1).

Таблиця 1.3.1

Кількість та види історико-культурних об'єктів
Львівської області [18; 19]

Адміністративний район області (міські, селищні, сільські ради)	Кількість рад	Оборонні споруди (замки, вежі, брами, мури, арсенали)		Сакральні об'єкти (лаври, келії, монастирі, дзвіниці, церкви)		Палади та палацово-паркові ансамблі		Історичні житлові та промислові будівлі		Адміністративні будівлі		Усього
		національного	місцевого	національного	місцевого	національного	місцевого	національного	місцевого	національного	місцевого	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Буський	7	-	-	4	7	-	-	1	-	-	-	12
Городоцький	28	-	-	22	11	-	2	9	-	4	-	48
Жидачівський	4	1	-	2	3	-	-	1	-	-	-	7
Жовківський	31	6	-	43	19	-	2	15	7	1	7	100
Золочівський	7	-	-	2	8	-	-	-	-	-	-	10
Кам'янка-Бузький	17	-	-	7	19	-	1	-	1	-	3	31

Продовж. табл. 1.3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Миколаївський	15	1	-	5	15	-	2	-	1	-	2	26
Перемишлянський	11	4	-	6	17	-	-	1	-	-	4	32
Пустомитівський	41	2	-	43	15	2	1	2	-	-	-	65
Самбірський	1	-	-	-	1	-	-	-	-			1
Яворівський	20			8	16	-	1				1	26
Брюховицька селищна рада м. Львова	1	-	-	1		-	-	-	-			1
Винниківська міська рада м. Львова	1	-	-	2		-	-	-	-			2
Всього	184	14	-	145	131	2	9	29	9	5	17	361

До пам'яток історії національного значення належать залишки Давньоруського городища XII ст. (Пустомитівський р-н, с. Звенигород), Давньоруське Стільське городище IX ст., (Миколаївський р-н, с. Стільське) (рис. 1.3.1), оборонне городище літописного міста Щекотин XI – XIII ст. (Жовківський р-н, с. Глинськ), а також залишки земляних укріплень давньоруського городища у м. Городок.

До найбільш важливих сакральних об'єктів, що приваблює для паломницьких і культурно-пізнавальних подорожей, слід віднести греко-католицький оборонний Крехівський Василіанський монастир, стародавній печерний монастир «Скеля Тимоша» (Жовківський р-н), Святоуспенську Унівську лавру XV-XIX ст., (с. Унів, Перемишлянський р-н), комплекс печерного монастиря XI ст. з церквою Успіння (с. Страдч, Яворівський р-н). Приміська зона Львова насичена унікальними кам'яними сакральними об'єктами, при цьому, кам'яні церкви, костели, монастирі, синагоги є зразками цінної різностильової спадщини минулих епох загальнодержавного та місцевого значення.

Рис. 1.3.1 – Давньоруське Стільське городище IX ст [20]

Рис. 1.3.2 – Францисканський монастир [20]

Одними із найстаріших храмів Галичини є Францисканський монастир (1419) (рис. 1.3.2), костел Воздвиження Чесного Хреста (1372), церква святого Івана Хрестителя (1403) у Городоцькому районі, монастир Різдва Христового

(1612) (рисунок 1.3.3), Домініканський та Василянський монастирі (VII – XIX ст.) у Жовківському районі, костел Св. Станіслава XVст. та Св. Миколи (1402-1630) у Перемишлянському районі, костел Св. Войцеха (1546), (с. Раковець) у Пустомитівському районі та інші.

Рис. 1.3.3 – Монастир Різдва Христового [20]

Особливу культурну цінність приміської території становлять пам'ятки української сакральної дерев'яної архітектури, загалом близько 132 об'єктів, з них 78 мають загальнодержавне значення. Найбільша щільність цих об'єктів у Жовківському, Пустомитівському та Кам'янка-Бузькому районах.

Однією з найдавніших автентичних сакральних пам'яток, що внесена до Списку Всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО, є церква Святої Трійці у м. Жовква [7] (рис. 1.3.4).

Рис. 1.3.4 – Церква Святої Трійці у м. Жовква [20]

Загалом на території Жовківщини налічується близько 35 дерев'яних сакральних споруд національного та місцевого значення, у Пустомитівському – 30 (с. Звенигород, с. Раковець, с. Старе Село, с. Семенівка та ін.), Кам'янка-Бузькому – близько 15 (с. Дернів, с. Ременів, с. Батятичі та ін.), Миколаївському – 11 (с. Крупське, с. Стільське, с. Тернопілля та ін.), Яворівському – 6 та в окремих селах Золочівського, Буського, Жидачівського районах.

Цікавими об'єктами приміської зони є пам'ятки палацово-паркових ансамблів у селах Давидові та Оброшино (Пустомитівський р-н), м. Новий Розділ та с. Заклад (Миколаївський р-н), смт Великий Любінь (Городоцький р-н), с. Неслухів (Кам'янка-Бузький р-н). До важливих музейних комплексів

необхідно віднести музей історії давньоруського міста Звенигорода (Пустомитівський р-н), історико-меморіальний музей Є. Коновальця (с. Зашків, Жовківський р-н), музейсадибу Устияновичів у с. Вовків (Перемишлянський р-н), музей Івана Керницького с. Відники, музей вишивки с. Товців (Пустомитівський р-н), музей підпільного штабу УПА генерала Р. Шухевича с. Грімне (Городоцький р-н), церкву-музей Андрея Шептицького с. Прилбичі (Яворівський р-н) (рис. 1.3.5).

Рис. 1.3.5 – церква-музей Андрея Шептицького с. Прилбичі [20]

Низка культурних пам'яток приміської зони становить цінність для історії польської, австрійської та німецької культури: місця поховання видатних історичних осіб (Добросин, Липники, Жовква, Івано-Франкове, Рудки), німецькі колонії (Городок, Зимна Вода, Візенберг-Мервичі, Коросно, Тернопілля, Мокротин, Дев'ятин).

У приміській території набули поширення кваліфіковані види туристичних занять. Розроблено низку туристичних автомобільних, пішохідних, велосипедних маршрутів, що охоплюють велику кількість

історичних, культурних, сакральних об'єктів у межах приміської зони. До найпопулярніших належать одноденні автомобільні тематично-екскурсійні маршрути селами: «Жовківщиною і Розточчям», «Королівська Жовківщина», «Давньоукраїнська дерев'яна церковна архітектура», «На Батьківщину Шептицьких», «Княжа доба Галицько-Волинської держави».

В останні роки активно розвивається система веломаршрутів в околицях міста, зокрема, ознаковано веломаршрути «Львів–Жовква–Крехів–Львів», та «Шляхами бравого солдата Швейка». Розроблено нові маршрути: «Заповідними об'єктами Розточчя», «Пам'ятками Т. Шевченка». Популярністю користуються більш тривалі маршрути (2-5 днів), що частково охоплюють приміську зону: «Срібне кільце Львівщини», де основними об'єктами туристичного маршруту є збережені старожитні монастирськохрамові комплекси Галицького Розточчя і Поділля.

Окрім того, розроблено пішохідні маршрути «До озера Наварія», «На Чортові скелі», «Шляхами Івана Франка», що охоплюють найцікавіші природні та історикокультурні об'єкти. Порівняльний аналіз історико-культурного туристичного рейтингу приміських районів засвідчив, що найбільший туристичний потенціал мають Жовківський, Пустомитівський і Городоцький райони.

Найбагатшим історико-культурним надбанням приміської зони є сакральна спадщина. Серед найпопулярніших екскурсійних маршрутів, які пропонують львівські туристичні фірми, «До Страдчанської печери», «Жовква і Крехівський монастир», «Свіржський Замок», «Невідома Львівщина – околиці Львова», «Мала Золота підкова». Польським туристам пропонують відвідати місця, важливі для їх історії, – Жовкву, Городок, Івано-Франкове, а німецькі туристи часто обирають колишні німецькі колонії –Хоросно, Тернопілля (Дорнфельд), Мервичі (Візенберг) та інші.

Таким чином, Львівська область володіє великою кількістю пам'яток архітектури, які є складовою її історико-культурних ресурсів. Стримує

розвиток культурно-пізнавального туризму відсутність належного нормативно-правового регулювання та забезпечення з питань використання культурної спадщини в туризмі, недостатня кількість фахівців туристичного супроводу та їх невідповідна кваліфікація. Подолавши ці проблеми історико-культурний потенціал Львівської області можна буде використовувати більш раціонально.

Отже, матеріальна культура кожного району Львівської області має достатню кількість ресурсів для розвитку туризму, забезпечуючи всіма видами відпочинку, оздоровлення та пізнавальними можливостями.

РОЗДІЛ 2.

ОЦІНКА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

2.1. Організація туристичної діяльності у Львівській області

У попередньому розділі ми встановили, що Львівська область, як і майже вся Україна насичена туристичними ресурсами, які продовжують розвивати в обласному центрі і області.

Туристична індустрія є однією з головних спеціалізацій Львівського регіону і правильно налагоджена організація господарства особливо важлива в даній області.

Підприємства туристичної індустрії, які переважно надають споживчі та розподільчі послуги у суспільному виробництві, є фундаментальною основою туристичної діяльності, не тільки задовольняючи внутрішні потреби туристичного сегмента, а й долучаючись до системи загальнонаціонального і міжнародного поділу праці, що, своєю чергою, забезпечує країні відповідну частку у світовому туристичному обміні та поповнюючи бюджет.

Учасниками відносин, що виникають при здійсненні туристичної діяльності, є юридичні та фізичні особи, які створюють туристичний продукт, надають туристичні послуги (перевезення, тимчасового розміщення, харчування, екскурсійного, курортного, спортивного, розважального та іншого обслуговування) чи здійснюють посередницьку діяльність із надання характерних та супутніх послуг, а також громадяни України, іноземці та особи без громадянства (туристи, екскурсанти, відвідувачі та інші), в інтересах яких здійснюється туристична діяльність [21].

Юридичною особою є організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку [22].

Суб'єктами, що здійснюють та/або забезпечують туристичну діяльність (далі – суб'єкти туристичної діяльності), є:

- туристичні оператори (далі – туроператори) – юридичні особи, створені згідно із законодавством України, для яких виключною діяльністю є організація та забезпечення створення туристичного продукту, реалізація та надання туристичних послуг, а також посередницька діяльність із надання характерних та супутніх послуг і які в установленому порядку отримали ліцензію на туроператорську діяльність;

- туристичні агенти (далі – турагенти) – юридичні особи, створені згідно із законодавством України, а також фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють посередницьку діяльність з реалізації туристичного продукту туроператорів та туристичних послуг інших суб'єктів туристичної діяльності, а також посередницьку діяльність щодо реалізації характерних та супутніх послуг;

- інші суб'єкти підприємницької діяльності, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування, екскурсійних, розважальних та інших туристичних послуг;

- гіді-перекладачі, екскурсоводи, спортивні інструктори, провідники та інші фахівці туристичного супроводу – фізичні особи, які проводять діяльність, пов'язану з туристичним супроводом, крім осіб, які працюють на відповідних посадах підприємств, установ, організацій, яким належать чи які обслуговують об'єкти відвідування;

- фізичні особи, які не є суб'єктами підприємницької діяльності та надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування тощо [21].

У таблиці 2.1.1 наведено показники кількості суб'єктів туристичної діяльності юридичних осіб у Львівській області та по Україні в цілому.

Як свідчать дані таблиці 2.1.1, у 2019 р. відносно 2017 р. кількість суб'єктів туристичної діяльності (юридичних осіб) у Львівській області

Таблиця 2.1.1

Показники кількості суб'єктів туристичної діяльності (юридичні особи) за регіонами України за 2017-2019 рр. [23-25]

Регіон	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+; -)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Україна	1743	1833	1867	124	34	7,1	1,9
Вінницька	27	25	24	-3	-1	-11,1	-4,0
Волинська	23	19	21	-2	2	-8,7	10,5
Дніпропетровська	118	119	111	-7	-8	-5,9	-6,7
Донецька	22	31	29	7	-2	31,8	-6,5
Житомирська	14	16	17	3	1	21,4	6,3
Закарпатська	31	28	30	-1	2	-3,2	7,1
Запорізька	63	62	61	-2	-1	-3,2	-1,6
Івано-Франківська	34	34	31	-3	-3	-8,8	-8,8
Київська	39	45	51	12	6	30,8	13,3
Кіровоградська	12	13	14	2	1	16,7	7,7
Луганська	7	8	7	0	-1	0,0	-12,5
Львівська	159	142	148	-11	6	-6,9	4,2
Миколаївська	23	18	21	-2	3	-8,7	16,7
Одеська	140	135	128	-12	-7	-8,6	-5,2
Полтавська	17	15	14	-3	-1	-17,6	-6,7
Рівненська	26	27	30	4	3	15,4	11,1
Сумська	19	18	19	0	1	0,0	5,6
Тернопільська	17	20	22	5	2	29,4	10,0
Харківська	84	83	86	2	3	2,4	3,6
Херсонська	14	16	14	0	-2	0,0	-12,5
Хмельницька	26	25	25	-1	0	-3,8	0,0
Черкаська	24	27	28	4	1	16,7	3,7
Чернівецька	38	39	35	-3	-4	-7,9	-10,3
Чернігівська	15	12	17	2	5	13,3	41,7
м. Київ	751	856	884	133	28	17,7	3,3

зменшилася на 11 од, що становить 6,9 %, проте, мала тенденцію до зросту у 2019 р. порівняно з 2018 р. Не зважаючи на це, по Україні, протягом аналізованих років, кількість стабільно збільшувалась, тож за період 2017-2019 рр. різниця становить 124 од. (7,1 %).

У таблиці 2.1.2 наведено показники щодо кількості суб'єктів туристичної діяльності (фізичні особи-підприємці) за регіонами України.

Таблиця 2.1.2

Показники кількості суб'єктів туристичної діяльності (фізичні особи-підприємці) за регіонами України за 2017-2019 рр. [23-25]

Регіон	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+; -)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Україна	1726	2460	2797	1071	337	62,1	13,7
Вінницька	42	62	65	23	3	54,8	4,8
Волинська	43	55	75	32	20	74,4	36,4
Дніпропетровська	207	297	318	111	21	53,6	7,1
Донецька	20	62	67	47	5	235,0	8,1
Житомирська	33	47	51	18	4	54,5	8,5
Закарпатська	32	63	57	25	-6	78,1	-9,5
Запорізька	97	126	92	-5	-34	-5,2	-27,0
Івано-Франківська	71	94	93	22	-1	31,0	-1,1
Київська	77	172	180	103	8	133,8	4,7
Кіровоградська	31	41	58	27	17	87,1	41,5
Луганська	10	21	39	29	18	290,0	85,7
Львівська	123	200	272	149	72	121,1	36,0
Миколаївська	40	69	64	24	-5	60,0	-7,2
Одеська	124	135	164	40	29	32,3	21,5
Полтавська	76	140	136	60	-4	78,9	-2,9
Рівненська	34	66	86	52	20	152,9	30,3
Сумська	39	61	87	48	26	123,1	42,6
Тернопільська	28	43	72	44	29	157,1	67,4
Харківська	179	183	175	-4	-8	-2,2	-4,4
Херсонська	53	64	68	15	4	28,3	6,3
Хмельницька	64	64	63	-1	-1	-1,6	-1,6
Черкаська	68	74	84	16	10	23,5	13,5
Чернівецька	27	38	44	17	6	63,0	15,8
Чернігівська	36	46	41	5	-5	13,9	-10,9
м. Київ	172	237	346	174	109	101,2	46,0

Аналізуючи дані таблиці 2.1.2 бачимо, що кількість суб'єктів туристичної діяльності (фізичних осіб-підприємців) у Львівській області протягом 2017-2019 рр. також стрімко зростала та збільшилася на 149 од. (121,1 %), а по Україні на 1071 од. (62,1 %). Питома вага кількості туристичних підприємств Львівської області у загальній кількості суб'єктів туристичної діяльності становить 8,4 % з яких, юридичних осіб: 9,1 % – у 2017 р., 7,7 % – у 2018 р., 7,9 % – у 2019 р.; фізичних осіб-підприємців: 7,1 % – у 2017 р., 8,1 % – у 2019 р., 9,7 % – у 2019 р. Порівнюючи показники відносно 2017-2019 рр., можемо

побачити, що кількість юридичних осіб зменшилася на 11 од., а фізичних осіб-підприємців Львівської області зросла на 149 од., тож загальна кількість зросла на 138 од. Дана тенденція виявляє покращення показників Львівщини та підвищення її конкурентоспроможності.

У таблиці 2.1.3 наведено показники кількості туристів, обслугованих туроператорами та турагентами, за видами туризму у Львівській області.

Таблиця 2.1.3

Показники кількості туристів, обслугованих туроператорами та турагентами, за видами туризму у Львівській обл. за 2017-2019 рр. [23-25]

Роки	Кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами – усього	Із загальної кількості туристів:		
		іноземні туристи	туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	внутрішні туристи
2017	175150	6042	82653	86455
2018	182255	7617	112757	61881
2019	249442	7929	159164	82349
Відхилення 2019/2017 р.: - абсолютне, (+; -)	74292	1887	76511	-4106
- відносне, %	42,4	31,2	92,6	-4,7
Відхилення 2019/2018 р.: - абсолютне, (+; -)	67187	312	46407	20468
- відносне, %	36,9	4,1	41,2	33,1

Дані таблиці 2.1.3 показують, що кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами у 2019 р. відносно 2017 р. збільшилась на 742892 особи (42,4 %), а порівнюючи з 2018 р. на 67187 осіб (36,9 %). Серед туристів - громадян України, які від'їжджали за кордон протягом 2017-2019 рр. налічується 76511 осіб, що становить 92,6 %. Така тенденція спричинена недостатньою поінформованістю громадян конкурентними перевагами

туристичних пропозицій регіону серед існуючих. Територіям варто знати свої слабкі та сильні ознаки, а також загрози від конкурентів та покращувати діяльність розвитку туристичного бізнесу для набуття більшої конкурентоспроможності, яка повинна відбуватися на засадах соціальної співпраці, шляхом гармонізації та налагодження зв'язків та соціально-економічних відносин між державою, бізнесом (роботодавцями) та працівниками для досягнення спільної мети, яка, на жаль, не поставлена і тим паче реалізована тільки на паперах, так як організація туристичної сфери багато в чому залежить від організації політичного устрою, економічної спроможності та інших чинників, які мають взаємодіяти між собою. Іншими словами – не достатньо розвивати лише туризм, для його розвитку потрібно залучити модернізацію інших інфраструктур, наприклад транспортну, будівну та ін. Тільки синхронізуючи усю роботу можливо організувати та розвинути туризм у Львівській області. Не зважаючи на це, Львівщина користується попитом серед іноземних туристів як туристичний регіон. Так, у 2019 р. відносно 2017 р., їх кількість зросла на 1887 осіб (31,2 %), а відносно 2018 р. на 312 осіб (31,2 %). Таким чином регіон забезпечує країну отриманням валютних коштів за туристичний продукт та сприяє формуванню позитивного іміджу регіону на міжнародній арені. За для отримання більш розгорнутої інформації, розглянемо показники туристичних потоків по Україні (таблиці 2.1.4.- 2.1.5)

За даними таблиці 2.1.4, кількість туристів-громадян України обслугованих суб'єктами туристичної діяльності юридичними особами за 2017-2018 рр. зросла на 1519258 осіб (64,2 %), а протягом 2018-2019 рр. - на 1351567 осіб (34,8 %). Кількість туристів-громадян України обслугованих суб'єктами туристичної діяльності фізичними особами у 2019 р. відносно 2017 р. склала 407611 осіб (101,5 %), а відносно 2018 р. – 212188 осіб (35,6 %).

Організаційними формами туризму є міжнародний і внутрішній туризм. До міжнародного туризму належать: в'їзний туризм - подорожі в межах України осіб, які постійно не проживають на її території, та виїзний туризм – подорожі

Таблиця 2.1.4

Показники кількості туристів – громадян України, обслугованих
туроператорами та турагентами в Україні у 2017-2019 рр. [23-25]

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+; -)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Юридичні особи							
Кількість обслугованих туристів (без екскурсантів) – усього, у т.ч подорожуючих	2365424	3884682	5236249	2870825	1351567	121,4	34,8
в межах України	393396	376569	449655	56259	73086	14,3	19,4
за кордоном	1972028	3508113	4786594	2814566	1278481	142,7	36,4
Фізичні особи-підприємці							
Кількість обслугованих туристів (без екскурсантів) - усього	401397	596820	809008	407611	212188	101,5	35,6
у тому числі подорожуючих							
в межах України	83571	80230	70736	-12835	-9494	-15,4	-11,8
за кордоном	317826	516590	738272	420446	221682	132,3	42,9

громадян України та осіб, які постійно проживають на території України, до іншої країни [21].

Відповідно до статистики, все частіше вибирають для своїх подорожей саме Україну, іноземні туристи.

Міжнародний (іноземний) турист є особою, яка подорожує з метою туризму в іншу країну, що не є країною її звичайного місця проживання, і знаходиться за межами її звичайного середовища терміном не менше 24 годин, без зайняття оплачуваною діяльністю.

Розвиток іноземного туризму формує позитивний імідж країни на міжнародній арені та забезпечує отримання валютних коштів за наданий

туристичний продукт, заохочує іноземні інвестиції у розвиток індустрії туризму. В інтересах держави є забезпечення захисту законних прав та інтересів іноземних туристів відповідно до законодавства та міжнародних договорів України, а також направлення можливостей на вцілому розвиток галузі.

У таблиці 2.1.5 наведено показники кількості туристів – іноземців, обслугованих туроператорами та турагентами в Україні.

Таблиця 2.1.5

Показники кількості туристів – іноземців, обслугованих туроператорами та турагентами в Україні у 2017-2019 рр. [23-25]

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+; -)		відносне, %	
	2017	2018	2019	2019/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2019/ 2018
Юридичні особи							
Кількість обслугованих туристів (без екскурсантів) - усього	38563	72941	83703	45140	10762	117,1	14,8
у тому числі подорожуючих							
в межах України	-	-	-	-	-	-	-
за кордоном	-	-	-	-	-	-	-
Фізичні особи-підприємці							
Кількість обслугованих туристів (без екскурсантів) - усього	1042	3004	3137	2095	133	201,1	4,4
у тому числі подорожуючих							
в межах України	-	-	-	-	-	-	-
за кордоном	-	-	-	-	-	-	-

Дані таблиці 2.1.5 свідчать, що кількість туристів – іноземців, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності юридичними особами протягом 2017-2019 рр. зросла на 45140 осіб (117,1%), а протягом 2018-2019 рр.

– на 10762 особи (14,8 %). Кількість туристів – іноземців обслугованих суб'єктами туристичної діяльності фізичними особами у 2019 р. відносно 2017 р. склала 2095 осіб (201,1 %), а відносно 2018 р. – 133 особи (4,4 %).

Таким чином, Львівська область користується попитом, проте, підвищення туристичної привабливості території потребує належного і достатнього інформування. Тобто реклами або маркетингу, який зараз відіграє ключову роль в розвитку будь-якої компанії, бізнесу, підприємства, сфери діяльності в цілому. Туристичний ринок наразі переповнений підприємствами, для їх здорової конкуренції маркетингологи є посередниками, так само і між областями або країнами існує конкуренція за певний вид туризму.

Використовуючи інструменти регіонального маркетингу, території з наявними туристичними ресурсами та розвиненою туристичною інфраструктурою слід позиціонувати як товари.

У туризмі Львівської області, з точки зору територіального маркетингу, усі його зусилля будуть спрямовані на конкретну місцевість з метою привертання туди туристів. Маркетингова стратегія повинна враховувати цю особливість і будуватись на комплексі заходів щодо кожного аспекта цієї системи.

У пік сезону наплив туристів збільшується, а в міжсезоння засоби розміщення туристів (готелі, санаторії, туристичні бази тощо) можуть бути порожніми. Згідно з концепцією територіального маркетингу, стратегії позиціонування потрібно проводити як на мікро-, так і на макрорівні, тобто пропонувати сукупний продукт (послуги) місцевості, підкреслюючи особливості цього регіону, виділяючи унікальні характеристики продукту (послуги) тощо.

Виробники та продавці туристичних товарів і послуг повинні турбуватись про створення позитивних вражень і донесення їх до своєї цільової аудиторії, тобто будувати стійкий зв'язок між виробником та споживачем туристичного продукту [26].

Тож, за результатами проведеного аналізу туристичної діяльності у Львівській області спостерігається тенденція збільшення показників та перспективи до їх покращення, а також підвищення конкурентоспроможності регіону.

2.2. Особливості розвитку туристичної інфраструктури в Львівській області

В туристичній галузі Львівщини є багато проблем, не дивлячись на її стабільний розвиток серед статистики в Україні, це – невідповідність наявної туристичної інфраструктури світовому рівню та сучасним вимогам споживачів туристичного ринку.

Серед серйозних проблем туризму на Львівщині слід підкреслити суперечність між існуючою туристичною інфраструктурою світового рівня та сучасними потребами споживачів на туристичному ринку.

Властивостями туристичної інфраструктури Львівщини є:

- ієрархія цілей функціонування компонентів і елементів;
- складність внутрішньої побудови;
- різноманітність зовнішніх та багаторівневість внутрішніх виробничо-технологічних, інформаційних, організаційно-управлінських, фінансово-економічних комплексоутворюючих зв'язків;
- поетапність споживання та організації обслуговування.

У таблиці 2.2.1 наведено показники функціонування колективних засобів розміщування у Львівській області.

Відповідно до даних таблиці 2.2.1, у 2019 р. порівняно з 2017 р., кількість колективних засобів розміщування у Львівській області скоротилася на 207 од. (61%) збільшившись лише на 1 од. (0,8%) протягом 2018 р. та не зважаючи на скорочення, займала третє місце в Україні, згідно даного показника.

Таблиця 2.2.1

Показники функціонування колективних засобів розміщування
у Львівській обл. за 2017-2019 рр. [27-29]

Роки	Кількість колективних засобів розміщування, од.	Кількість місць, од.	Кількість осіб, що перебували у колективних засобах розміщування, осіб
2017	337	32927	987866
2018	129	13191	572159
2019	130	13188	533878
Відхилення 2019/2017 р.: - абсолютне, (+; -)	-207	-19739	-453988
- відносне, %	-61,4	-59,9	-46,0
Відхилення 2019/2018 р.: - абсолютне, (+; -)	1	-3	-38281
- відносне, %	0,8	0,0	-6,7

Як свідчать дані таблиці 2.2.1, станом на 2019 рік, Львівська область налічувала 130 засобів розміщування, що є одним із кращих показників по всій країні загалом. На динаміку колективних засобів розміщування по Україні вплинула тенденція до збільшення кількості готелів та аналогічних засобів розміщування.

У таблиці 2.2.2 наведено показники структури готелів та аналогічних засобів розміщування за видами в Україні.

На рисунку 2.2.1 наведено рейтинг областей України за кількістю засобів розміщування.

Як свідчать дані рис. 2.2.1 перше місце у рейтингу займає Одеська обл., друге – Запорізька обл., третє – Львівська обл., черверте – Дніпропетровська обл., п'яте – Миколаївська обл.

Таблиця 2.2.2

Показники структури готелів та аналогічних засобів розміщування за видами в Україні, 2016-2018 рр. [28-30]

Заклади	Роки					
	2016		2017		2018	
	одиниць	питома вага, %	одиниць	питома вага, %	одиниць	питома вага, %
Усього готелів та аналогічні засоби розміщування, з них	2534	100,0	2474	100,0	2777	100,0
готелі	1703	67,2	1703	68,8	1896	68,3
мотелі	139	5,5	137	5,5	152	5,5
хостели	40	1,6	36	1,5	121	4,4
кемпінги	14	0,6	12	0,5	17	0,6
агроготелі	-	-	-	-	-	-
гуртожитки для прийжджик	90	3,6	84	3,4	104	3,7
туристичні бази, гірські притулки тощо	548	21,6	501	20,3	487	17,5

Згідно даних таблиці 2.2.2, у 2018 р. порівняно з 2016 р. показник кількості готелів та аналогічних засобів розміщування зріс на 243 од. (9,6%) більшу частку приросту якого, становлять готелі питома вага котрих є найбільшою.

Основні райони концентрації засобів розміщування У Львівській області наведено на рисунку 2.2.2.

Відповідно до рисунку 2.2.2, можна зробити висновок, що більша частка колективних засобів розміщування припадає на обласний центр та становить 23%, адже саме Львів характеризується найбільшою зацікавленістю туристів.

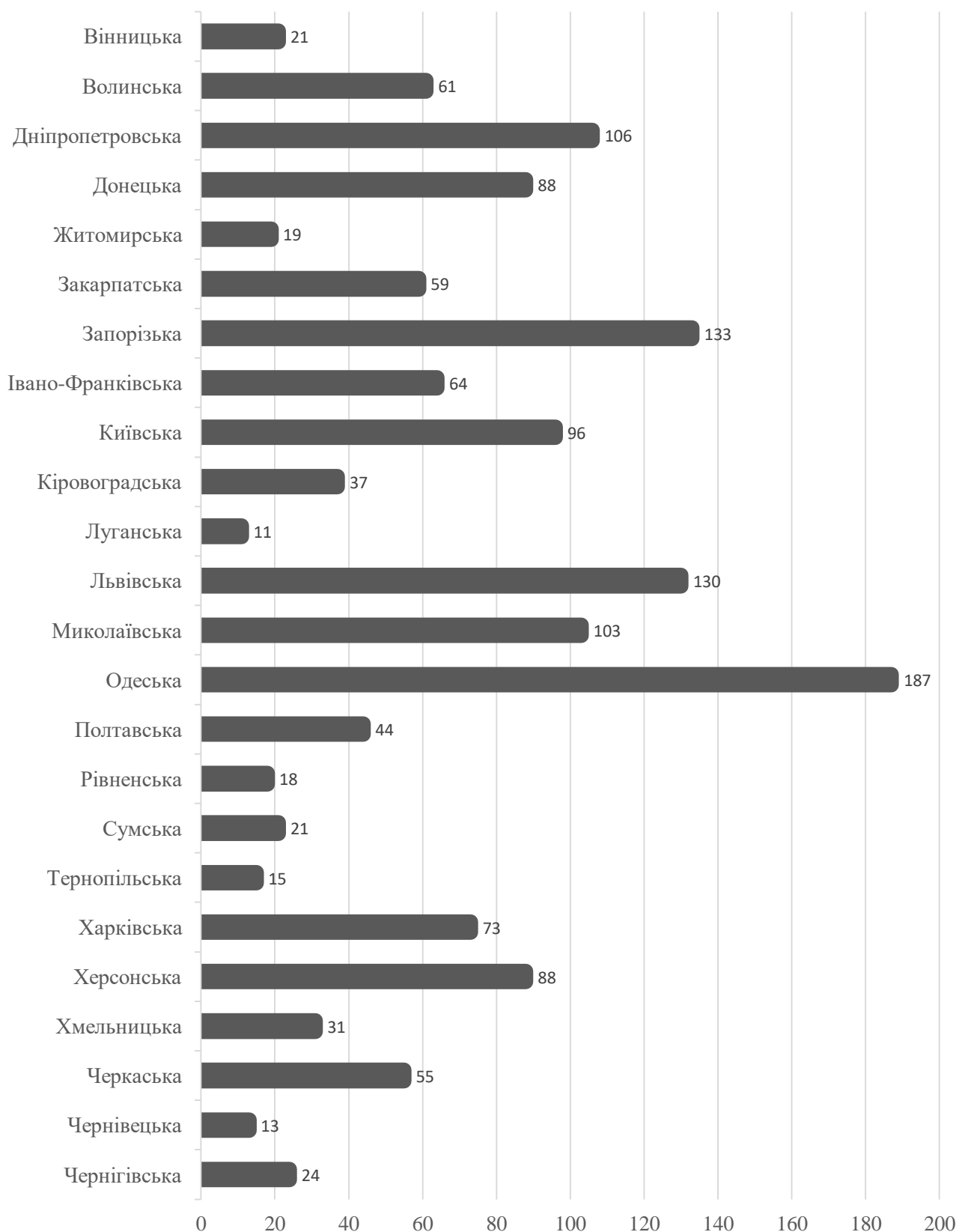

Рис. 2.2.1 – Рейтинг областей України за кількістю засобів розміщування у 2019 р., од. [27-29]

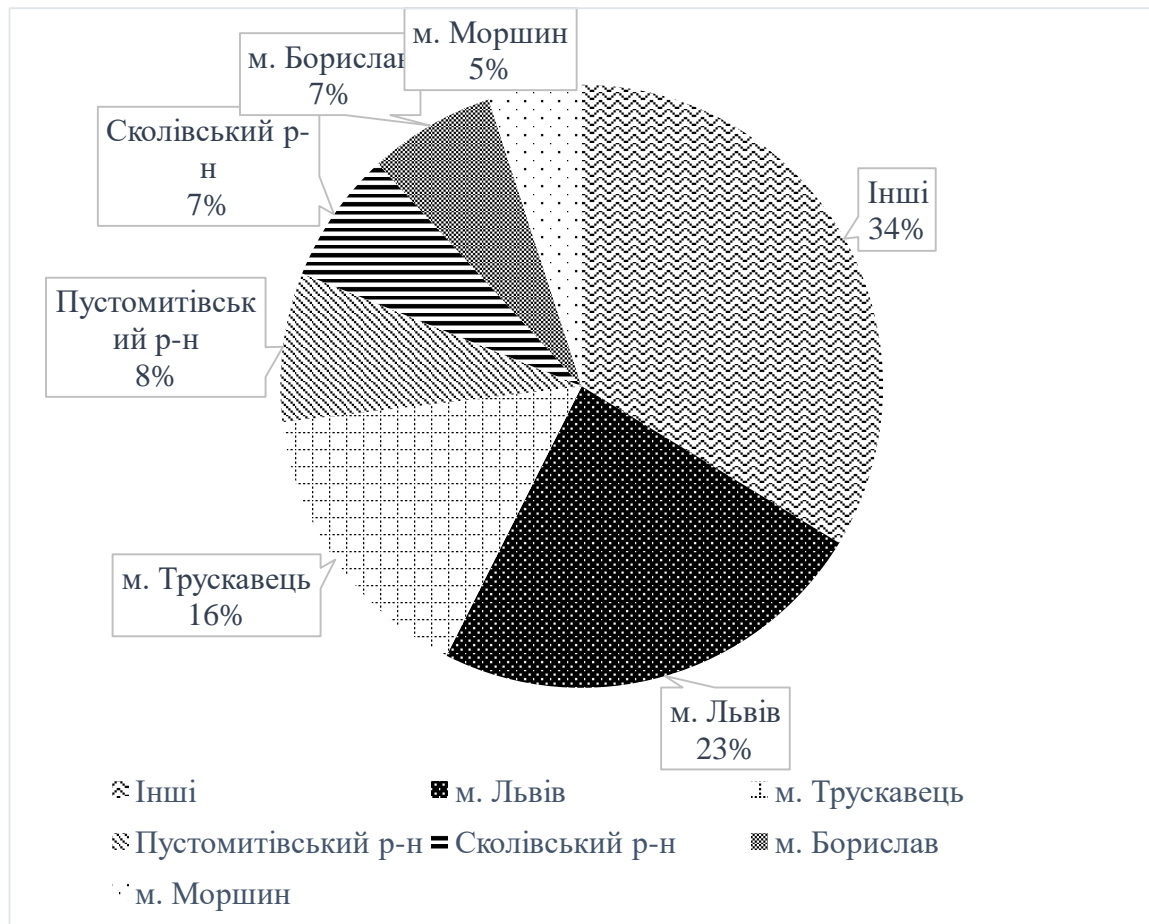

Рис. 2.2.2 – Розподіл колективних засобів розміщування за містами та районами у 2018 р. [складено автором за [28]]

По при все, вся Львівщина залишається незмінним лідером серед регіонів України, за кількістю осіб, що перебували у готелях та аналогічних засобах розміщення (таблиця 2.2.3).

Як свідчать дані таблиці 2.2.3, кількість осіб, що перебували у готелях та аналогічних засобах розміщування у Львівській області має тенденцію до скорочення. Так, за період 2017-2019 рр., їх частка скоротилася на 354086 осіб, причиною чого є соціально-економічний стан та платоспроможність населення, а також сезонність попиту готельних та туристичних послуг.

У таблиці 2.2.4 розглянемо показники кількості осіб, що перебували у готелях та аналогічних засобах розміщування за видами закладів в Україні за період 2016-2018 рр.

Таблиця 2.2.3

Показники кількості осіб, що перебували у готелях та аналогічних засобах розміщування за регіонами України (юридичні особи та фізичні особи-підприємці) за 2017-2019 рр. [27-29]

Адміністративні одиниці	Роки			Відхилення абсолютне (+; -)	
	2017	2018	2019	2019/2017	2019/2018
Україна	5135164	3747656	3693556	-1441608	-54100
Вінницька	106429	69729	75914	-30515	6185
Волинська	94701	38687	28154	-66547	-10533
Дніпропетровська	214379	181115	181161	-33218	46
Донецька	89368	61648	60329	-29039	-1319
Житомирська	71954	34057	32896	-39058	-1161
Закарпатська	237900	104022	92832	-145068	-11190
Запорізька	114099	49979	54194	-59905	4215
Івано-Франківська	301592	140592	147124	-154468	6532
Київська	250668	268625	258432	7764	-10193
Кіровоградська	49147	35564	45414	-3733	9850
Луганська	28974	22274	17827	-11147	-4447
Львівська	871401	547174	517315	-354086	-29859
Миколаївська	92750	57111	64401	-28349	7290
Одеська	252101	201306	219364	-32737	18058
Полтавська	195405	153442	151373	-44032	-2069
Рівненська	84756	36885	30327	-54429	-6558
Сумська	46499	38793	40827	-5672	2034
Тернопільська	117691	39873	38399	-79292	-1474
Харківська	253027	184628	154768	-98259	-29860
Херсонська	47251	29776	31760	-15491	1984
Хмельницька	170110	105514	114728	-55382	9214
Черкаська	152455	95619	104429	-48026	8810
Чернівецька	116959	41217	38621	-78338	-2596
Чернігівська	53507	53280	42979	-10528	-10301
м. Київ	1122041	1156746	1149988	27947	-6758

Таблиця 2.2.4

Показники кількості осіб, що перебували у готелях та аналогічних засобах розміщування за видами закладів в Україні, 2016-2018 рр. [28-30]

Заклади	Роки					
	2016		2017		2018	
	осіб	питома вага, %	осіб	питома вага, %	осіб	питома вага, %
Готелі та аналогічні засоби розміщування, усього з них	5037075	100	5135164	100,0	3747656	100,0
готелі	4332043	86,0	4395846	85,6	3192654	85,2
мотелі	101300	2,0	110699	2,2	58803	1,6
хостели	52552	1,0	44498	0,9	36482	1,0
кемпінги	8218	0,2	7814	0,2	6731	0,2
агротелі	-	-	-	-	-	-
гуртожитки для приїжджих	181178	3,6	192308	3,7	187503	5,0
туристичні бази, гірські притулки, студентські літні табори, інші місця для тимчасового розміщування	361784	7,2	383999	7,5	265483	7,1

Як свідчать дані таблиці 2.2.4, найбільша кількість осіб перебувала у готелях, а найменша у кемпінгах. Проте, протягом 2016-2018 рр. кількість осіб, що перебувала в готелях загалом зменшилась на 1139389 ос. (26,3 %), а у кемпінгах на 1487 ос. (18,1 %).

На таблиці 2.2.5 наведено показники функціонування санаторно-курортних та оздоровчих закладів у Львівській області.

Відповідно до даних таблиці 2.2.5, загалом, станом на 2017 р. на Львівщині нараховувалось 60 од. санаторно-курортних та оздоровчих закладів, з них: 42 од. санаторіїв та пансіонатів з лікуванням, 4 од. будинків то пансіонатів відпочинку та 14 од. баз та інших закладів відпочинку, що становить значну частку закладів лікувально-оздоровчої сфери країни.

Таблиця 2.2.5

Показники функціонування санаторно-курортних та оздоровчих закладів у
Львівській обл. за 2017-2019 рр. [27-29]

Роки	Санаторії та пансіонати з лікуванням		Санаторії-профілакторії		Будинки і пансіонати відпочинку		Бази та інші заклади відпочинку	
	усього	у них ліжок, тис.	усього	у них ліжок, тис.	усього	у них ліжок, тис.	усього	у них ліжок, тис.
2017	45	14,8	-	-	4	0,2	9	0,9
2018	40	11,6	-	-	4	0,2	12	1,1
2019	42	13,2	-	-	4	0,2	14	1,2
Відхилення 2017/2015 р.: - абсолютне, (+; -)	-3	-1,6	-	-	0	0	5	0,3
- відносне, %	-6,7	-10,8	-	-	0,0	0,0	55,6	33,3
Відхилення 2017/2016 р.: - абсолютне, (+; -)	2	1,6	-	-	0	0	2	0,1
- відносне, %	5,0	13,8	-	-	0,0	0,0	16,7	9,1

У таблиці 2.2.6 наведено показники кількості закладів лікувально-оздоровчої сфери в Україні.

Аналізуючи показники таблиці 2.2.6, можемо спостерігати тенденцію зниження кількості майже всіх видів закладів лікувально-оздоровчої сфери. За період 2016-2018 рр. показник скоротився на 222 од. (11,9 %), з них, за 2017-2018 рр. на 88 од. (4,7 %) причиною чого є низький попит осіб, що користувалися послугами цих закладів.

У таблиці 2.2.7 наведено показники кількості осіб, що перебували у закладах лікувально-оздоровчої сфери в Україні.

Таблиця 2.2.6

Показники кількості закладів лікувально-оздоровчої сфери
в Україні за 2016-2018 рр. [28-30]

Заклади	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+; -)		відносне, %	
	2016	2017	2018	2018/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2016	2018/ 2017
Санаторії	184	172	169	-15	-3	-8,2	-1,7
Дитячі санаторії	111	107	103	-8	-4	-7,2	-3,7
Пансіонати з лікуванням	14	12	12	-2	0	-14,3	0,0
Дитячі заклади оздоровлення цілорічної дії, дитячі центри	13	17	14	1	-3	7,7	-17,6
Санаторії-профілакторії	79	63	55	-24	-8	-30,4	-12,7
Бальнеологічні лікарні, грязелікарні, бальнеогрязелікарні	3	3	3	0	0	0,0	0,0
Будинки відпочинку	12	11	14	2	3	16,7	27,3
Пансіонати відпочинку	64	62	53	-11	-9	-17,2	-14,5
Бази відпочинку, інші заклади відпочинку	1372	1265	1212	-160	-53	-11,7	-4,2
Оздоровчі заклади 1-2 денного перебування	11	10	6	-5	-4	-45,5	-40,0
Разом	1863	1722	1641	-222	-81	-11,9	-4,7

Як свідчать дані таблиці 2.2.7, за період 2016-2018 рр. показник кількості осіб, що перебували у закладах лікувально-оздоровчої сфери, зріс на 43345 ос. (2,9 %), а у 2018 р. порівняно з 2017 р. на 18329 ос. (1,2 %) відповідно.

Таблиця 2.2.7

Показники кількості осіб, що перебували у закладах лікувально-оздоровчої сфери в Україні у 2016-2018 рр. [28-30]

Заклади	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+; -)		відносне, %	
	2016	2017	2018	2018/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2016	2018/ 2017
Санаторії	434930	428503	449550	14620	21047	3,4	4,9
Дитячі санаторії	109241	112463	115923	6682	3460	6,1	3,1
Пансіонати з лікуванням	12293	15632	15216	2923	-416	23,8	-2,7
Дитячі заклади оздоровлення цілорічної дії	30971	39763	30280	-691	-9483	-2,2	-23,8
Санаторії-профілакторії	61348	65947	59801	-1547	-6146	-2,5	-9,3
Бальнеологічні лікарні, грязелікарні, бальнеогрязелікарні	3160	3323	3270	110	-53	3,5	-1,6
Будинки відпочинку	11229	8559	8666	-2563	107	-22,8	1,3
Пансіонати відпочинку	65568	65956	65459	-109	-497	-0,2	-0,8
Бази відпочинку, інші заклади відпочинку	750914	762882	774178	23264	11296	3,1	1,5
Оздоровчі заклади 1-2 денного перебування	3014	4656	3670	656	-986	21,8	-21,2
Разом	1482668	1507684	1526013	43345	18329	2,9	1,2

Загалом, кількість туристів на Західній Україні величезна, тому для забезпечення відповідності світовим тенденціям ринку послуг обов'язково потрібно застосовувати єдину технологію, стандарти та контроль якості. В останні роки у Львівській області продемонстрували стрімкий розвиток елементів туристичної інфраструктури.

Серед основних питань розвитку туристичної інфраструктури відзначається, що внутрішні та зовнішні механізми регулювання розвитку непослідовні, і існує невизначеність щодо подальшого використання об'єктів

для відновлення інвестицій інвестиційних проектів. Крім того, майже всі кошти, що використовуються державним бюджетом на будівництво інфраструктури, зменшили бажання компаній реалізовувати власні проекти.

Стан транспортної інфраструктури у Львові характеризується високою щільністю транспортної мережі, але технічні умови незадовільні та не відповідають світовим стандартам. Це вимагає розробки цільових планів формування транспортної магістралі з розвиненою інфраструктурою та логістичною системою, щоб мати можливість в найкоротші терміни впоратися зі збільшенням руху.

Розвиток туристичної інфраструктури Львова також охоплює конкретні комунікаційні та комунікаційно-інформаційні системи, тим самим покращуючи логістику різних сервісних послуг та організацію культурних та розважальних послуг. Туристична інфраструктура є всеосяжною та різноманітною, а якість туристичної продукції безпосередньо залежить від ступеня розвитку.

Регіональний туристичний комплекс є не лише ресурсом і умовою розвитку туризму на заході України, а й фактором формування регіональної структури національних туристичних продуктів. Тому актуальними питаннями розвитку інфраструктури є покращення економічних, правових та організаційних умов для залучення внутрішніх та іноземних інвестицій та посилення інформації та реклами для створення єдиної інформаційно-туристичної інфраструктури.

Таким чином, Львівська область володіє досить розвиненою туристичною інфраструктурою, однак потребує адаптації інфраструктури до сучасних вимог обслуговування, а також створення та регулювання масового попиту шляхом проведення рекламних кампаній та інших маркетингових заходів.

2.3. Основні напрями удосконалення розвитку туризму у Львівській області

Єдиний шлях розв'язання системних проблем у сфері туризму – це стратегічно орієнтована державна політика, основним завданням якої є визначення туризму одним з основних пріоритетів держави, впровадження економіко-правових механізмів успішного ведення туристичного бізнесу, інвестиційних механізмів розвитку туристичної інфраструктури, інформаційно-маркетингових заходів із формування туристичного іміджу України та її регіонів.

Умовами сталого розвитку туризму в Україні та регіонах є [31]:

- забезпечення координуючої ролі держави в реалізації національної туристичної політики із застосуванням принципів державно-приватного партнерства, організації наукових досліджень, розвитку людського потенціалу;
- концентрація ресурсів держави на пріоритетних завданнях розвитку сфери туризму;
- створення загальнодержавної інформаційної системи у сфері туризму та її інтеграція до світової інформаційної туристичної мережі;
- вдосконалення законодавства з питань регулювання суспільних відносин у сфері туризму;
- сприяння розвитку міжрегіонального та міжнародного співробітництва у сфері туризму;
- вдосконалення на постійній основі бізнес-клімату та розвиток добросовісної конкуренції;
- розроблення національних стандартів відповідно до міжнародних стандартів;
- популяризація нашої держави у світі та просування якісних національних туристичних продуктів у світовому інформаційному просторі;

- розвиток туристичних територій.

Подолання негативних тенденцій, створення сприятливих умов для розвитку сфери туризму повинні стати пріоритетними напрямками прискорення економічного та соціального зростання країни та її регіонів.

Львівщина – стратегічно важливий культурний, політичний та економічний регіон країни, який водночас є найбільшим туристично-відпочинковим та курортним регіоном Західної України. Природно-ресурсний потенціал у поєднанні з історико-культурною спадщиною, вигідним географічним розташуванням у центрі Європи, багаторічним досвідом і напрацюваннями у сфері туризму і рекреації є достатньо вагомими передумовами пріоритетного розвитку індустрії туризму, санаторно-курортного лікування, оздоровлення, відпочинку, спрямованого як на вітчизняних, так і на іноземних споживачів [32, с.80].

- Для держави основним інтересом має бути забезпечення розвитку національної економіки, наслідковим проявом котрої є зростання добробуту та соціально-економічної безпеки її громадян, то для інших суб'єктів інтереси поряд з указаним полягають у такому:

- для бізнесу: поліпшення якісних характеристик туристичної продукції та задоволення потреб споживача через інноваційні технології на національному ринку, зокрема з внутрішнім ресурсним залученням, а не через імпорتنі операції; більш ефективне використання туристичного та інтелектуально-трудоного потенціалу свого персоналу через упровадження новітніх технологій управління ним тощо;

- для освіти: підвищення якості освітніх послуг через залучення педагогів-практиків, можливості цільової підготовки з подальшим працевлаштуванням випускників, проходження їх практики, зокрема з недопущенням демографічних утрат еміграції, яка все більше прагне навчатися за кордоном (що надалі формує реальний ризик її подальшої там трудової діяльності);

- для науки: проведення актуальних, необхідних, із високим прикладним значенням наукових досліджень, у тому числі на основі договірних тем із суб'єктами господарювання й органами влади; підвищення авторитетності наукової думки у суспільстві з обґрунтуванням причин різних явищ і процесів в економіці, пошуком шляхів нівелювання негативних їх проявів;

- для громадськості: посилення важелів впливу на органи державної влади, бізнес-структури у захисті своїх інтересів: споживчих, розвитку, можливості продуктивної туристичної діяльності на батьківщині (в рідному населеному пункті), гідного матеріального добробуту (через результати туристичної діяльності) тощо.

З огляду на це, зважаючи на туристичний та рекреаційний потенціал Львівщини, існує велика потреба в системному підході до розвитку туристичної галузі області, розробленні й реалізації комплексу завдань і заходів, які забезпечуватимуть сталий розвиток туризму в регіоні, зокрема створення високоякісного туристично-рекреаційного продукту та формування конкурентоспроможної на внутрішньому й світовому ринках індустрії туристичних і рекреаційних послуг за рахунок ефективного використання туристичного та рекреаційного потенціалу, забезпечення на цій основі комплексного розвитку території, реалізації її соціально-економічних інтересів за збереження екологічної рівноваги в регіоні.

Розвиток туристичної індустрії у Львівській області потребує підтримки щодо узгодженого розвитку всієї туристичної індустрії України. Позитивних зрушень можна досягти завдяки інтенсивній розбудові туристичної інфраструктури, співпраці державного та приватного секторів у сфері популяризації туристичного потенціалу регіону, сприянню розвитку внутрішнього туристичного продукту та ефективній реалізації державної та регіональної політики в галузі туризму.

Сучасний стан розвитку туризму не відповідає природо-ресурсному,

рекреаційному та історико-архітектурному потенціалу Львівської області внаслідок: недостатньої проінформованості споживачів та потенційних інвесторів про туристичні принади Львівської області.

Одним з першочергових завдань для вирішення цієї проблеми є створення позитивного туристичного іміджу Львівської області шляхом здійснення комплексної рекламно-інформаційної кампанії на основі новітніх інформаційних технологій, що повинна базуватись на:

- активізації публікацій в мережі Інтернет з висвітленням унікальності природи та історико-культурної привабливості Львівського регіону;
- участі у професійних виставках на основних закордонних туристичних ринках для пропаганди національного туристичного потенціалу;
- підтримці галузей і виробництв, що є постачальниками товарів та послуг для підприємств туристичної індустрії (кафе, ресторанів, кінотеатрів, побутових послуг);
- відродженні та розвитку місцевих ремесел, фольклорних і культурних традицій, народних звичаїв, для відчуття українського колориту, та поширення відповідних відео-матеріалів в мережі Інтернет;
- розвитку ділового туризму шляхом проведення різноманітних конференцій та інших ділових та наукових заходів;
- створення ефективної системи підготовки, перепідготовки кваліфікованих працівників в галузі туризму.

Однією з важливих перепон розвитку туристичної індустрії в Львівській області є технологічна відсталість – практично не застосовуються інноваційні туристичні технології, які в розвинених країнах набули широкого досвіду використання. До інновацій в туризмі відносять нововведення, які супроводжуються якісно новими змінами турпродукту та підвищенням ефективності функціонування інфраструктури туризму (покращенням ефективності процесів формування, позиціонування та споживання туристичних послуг).

У світовій практиці практично всі довідники з туризму випускають в електронному форматі, проводять електронні екскурсії усіма мовами, замінюючи гідів, раціональне використання інтерактиву, наприклад, інтерактивних дошок, робототехніки для великих територій, лазерних указок, можливості створити щось самому тощо.

В сьогоденні розвиток технологій сприяє новим ідеям розвитку туризму, використовуючи ІТ технології та новинки. Це збільшує комфорт розположення, покращуючи надійність. Наприклад сьогодні у Львові діють дві найпопулярніші системи бронювання житла: Booking та Airbnb, їх впровадження в разі збільшило кількість туристів, особливо іноземних, таким чином вони можуть хоча б забронювати житло. Доцільно було б впровадити і інші системи по купівлі квитків-проїзних на весь приміський транспорт, безлімітний вхід в усі музеї, онлайн оренда автомобіля тощо. Зараз багато хостелів надає схожі послуги, наприклад, в хостелі можна орендувати велосипед чи придбати засоби особистої гігієни, але автоматизація цих побутових процесів дала б можливість планувати подорожі завчасно, купуючи якісний індивідуальний відпочинок.

Доцільним є створення нових систем бронювання житла, або просто подорожуючим. Додатки типу: передбачення прогнозу погоди в регіоні куди в даний момент буде планувати турист, розклад громадського транспорту в режимі онлайн, наприклад у Львові маршрут трамваїв та тролейбусів йде за графіком, карта безкоштовних точок з Wi-Fi, туалетами, кафе або просто місць, де можна відпочити чи зарядити свій телефон.

Такі системи запам'ятовують і зберігають у пам'яті велику за обсягом інформацію про минулі заявки і клієнтів, на підставі якої можна визначити найкращі напрями просування продукту з урахуванням демографічних факторів, інтересів, кращих засобів розміщення тощо. Основною проблемою розробки та впровадження інноваційних технологій є ціна, це досить затратно, але розвиток передбачає вкладення бюджету, тому вважаємо це прийнятним.

Також як один з методів розвитку транспортної інфраструктури, пропонуємо, використання електро-транспорт: велосипедів, самокатів, скутерів, транспорту з гіроплатформами. Для цього потрібно створити потужну транспортну мережу велодоріжок на основі якої можна створити новий туристичний маршрут екстремального туризму по визначним місцям області.

Пропонуємо розвиток авіаційної галузі, впровадження 20-30 хвилинних польотів над Львовом на різних типах літальних апаратів. Екстремальний туризм доцільно розвивати в області з гірською місцевістю, можна організовувати параглайдингові спуски дельтапланові та ін, залучаючи в місцевість туристів-екстремалів.

Старе місто Львова є дуже популярним серед туристів, але Нове місто — ні. Пропонуємо впровадити індустриальний туризм. Особливо це актуально для туристів-іноземців, хоча і для студентів та молоді організація екскурсій незвіданного Нового міста може бути пізнавальною.

Залучення іноземних туристів буде більшим, коли не тільки обслуговуючий персонал буде знати хоча б англійську мову. Комунікативні бар'єри є основною проблемою розвитку туризму в Україні. Табличок з назвами транслітом не так багато, а банально, дізнатись маршрут важко, так як люди, в більшості не обізнані в застосуванні іноземних мов, маючи мовний бар'єр, навіть знаючи мову. Ось чому використання технологій, додатків на гаджети зможе полегшити життя іноземному туристу, якщо він знаходитиме інформацію власноруч зі смартфоном, смарт-годинником, віртуальним гідом тощо.

Ключовим елементом для виходу туристичної галузі Львівської області на якісно новий рівень є застосування не тільки технологічних, а й продуктових інновацій [33]: створення нових туристичних продуктів, освоєння нових сегментів туристичного ринку, освоєння нових туристично-рекреаційних територій, залучення до туристичного сегменту нових видів ресурсів.

Перспективним є розвиток слаборозвинених форм туризму. Це,

насамперед, дитячо-юнацький туризм, молодіжний (студентський туризм), туризм людей похилого віку, туризм інвалідів, спортивний туризм, зелений туризм.

Особливу увагу привертає зелений туризм, у Львівській області, як і у всій Україні є всі передумови до розвитку цього типу. Особливо природно-рекреаційні ресурси, культура створюють великий потенціал до поширення сільського туризму.

Також Львівська область дуже приваблива для внутрішнього туризму, завдяки невеликій економічно-фінансовій ціновій політиці на послуги, цьому ще й допомагає реалізація авіаційного внутрішнього туризму, наприклад, одна з українських авіакомпаній Роза Вітрів запровадила авіапроїзні, з дуже лояльними затратами на перевезення Україною від приблизно 500 грн в один бік.

Так як м. Львів знаходиться віддалено від столиці, таким способом можна суттєво зменшити часові витрати на дорогу, сполучивши адміністративну та культурну столиці України Київ та Львів. Планується таке нововведення з 15 червня 2020 року. Авіатранспорт, є одним з найбільш раціональних способів як дістатися обласного центру регіону, тому що аеропорт Львів ім. Данила Галицького знаходиться за 3 кілометри від центру, що дає можливість швидко і не дорого дістатися міста, а там, використовуючи інші транспортні лінії дістатися до інших точок.

Однією з перспектив розвитку цієї туристичної послуги є організація громадського транспорту з аеропорту Львів ім. Данила Галицького до центру столиці. Було б продуктивно запустити швидкий експрес шатл залізничними ланіями, або автомобільними, об'єднавши всі типи транспорту між собою, такі дії дадуть змогу частіше користуватися авіаційним транспортом українцям та іноземцям, які прилітають в найбільший аеропорт України – Бориспіль. Раціонально організувати всі таблички та надписи на шатлі англійською і внести їх до провідних існуючих додатків, якими користуються туристи в

подорожі.

Відкриття українських кордонів спонукає до розвитку в'їзного туризму у Львівській області так само як і у всій Україні, тому мають бути надані всі послуги, особливо комунікативного характеру для більш комфортного перебування туристів.

Туристичні послуги в Україні мають розвиватися структуровано, так як індустрія включає в себе комбінацію багатьох галузей і без одної, система не зможе функціонувати правильно.

Туристична індустрія разом з підприємствами потребують значних інвестицій, розробки стратегії розвитку з застосуванням найновіших технологій та механізму розвитку індустрії. Розвиваючи туристичну індустрію, спочатку, варто подумати про побутовий комфорт клієнта, беручи до уваги його потреби. У Львівській області є всі шанси для збільшення кількості туристів, навіть географічне положення є великою перевагою серед інших областей, але українцям вже мало типових музеїв, європейської архітектури та смачної їжі, потрібно створювати нові причини, організовувати фестивалі, концерти тощо.

Для залучення іноземців варто налагодити комунікативну ланку, по-перше з транспортом: найбільший залізничний перевізник України, поки що, не надає послуги іноземною мовою і тільки розробка нових додатків для бронювання квитків і впровадження електронних квитків на всі види транспорту збільшать пасажиропотік іноземців.

Впровадження даних заходів дасть змогу:

- забезпечити зростання туристичних потоків і збільшити бюджет ВВП від туристичної діяльності;
- збільшити зайнятість населення у туризмі та суміжних галузях;
- популяризувати Львівщину як туристичний напрямок (для пізнавального, активного, сільського, екологічного, міжнародного, екстремального, промислового, індустріального, студентського туризму) та безпечну територію для подорожей, з урахуванням необхідності забезпечення

ефективного природокористування й охорони навколишнього середовища.

За результатами проведеної оцінки стану туристичної діяльності Львівської області виявлено потребу в збільшенні популяризації лікувально-оздоровчого туризму, тому, для вирішення цього питання, пропонуємо розробити лікувально-оздоровчий тур «Трускавець і Зоопарк Меденичі».

Основні показники маршруту:

Вид маршруту – кільцевий (Львів – Меденичі – Східниця – Борислав – Трускавець – Львів), оздоровчий, автобусний.

Тривалість туру: 1 день для 15 осіб, віком від 16 до 65 років.

Транспорт: автобус.

Тип туру: груповий, організований.

Виїзд: з м. Львів.

Основний пакет послуг: проїзд автобусом; супровід гіда-екскурсовода.

Додатковий пакет послуг: харчування; особисті витрати;
вхідні квитки.

Програма туру «Трускавець і Зоопарк Меденичі».

08:00 – виїзд зі Львова;

11:00 – Меденичі: прибуття;

11:05 – екскурсія до Зоопарку Лімпопо;

12:10 – Меденичі: виїзд;

13:40 – Східниця джерела: прибуття;

13:45 – дегустація мінеральних вод;

14:00 – Східниця: виїзд;

14:30 – Борислав: прибуття;

14:35 – відвідування церкви Св. Анни з благословенними мощами;

15:00 – Борислав: виїзд;

15:40 – Трускавець: прибуття;

15:45 – екскурсія центральною частиною міста;

16:25 – дегустація мінеральних вод;

16:50 – SPA комплекс;

19:00 – Трускавець: виїзд

22:00 – прибуття до м. Львів.

Калькуляція туру «Трускавець і Зоопарк Меденичі» наведена у таблиці 2.3.1.

Таблиця 2.3.1

№ з/п	Назва статті	Вартість за одиницю	
		У.о	грн
1	Проживання	-	-
2	Харчування	-	-
3	Проїзд з гідом	14	395
4	Екскурсійна програма:		
5	Зоопарк	3,18	90
6	SPA-центр готелю «Міротель»	12,35	350
	Загальна вартість туру:	29,53	835

Розроблений тур «Трускавець і Зоопарк Меденичі» документально оформлений відповідно до діючих вимог. До туру додаються пам'ятки для туристів, довідкові та рекламні буклети з інформацією про регіон.

Таким чином, вартість туру «Трускавець і Зоопарк Меденичі» 1 день на одного становить 835 грн (29,53 дол. США). Тож, для раціонального й ефективного використання туристичних, природних, лікувальних та рекреаційних ресурсів необхідно сформувати туристично-рекреаційний простір шляхом створення та забезпечення функціонування зон розвитку туризму, розробити та запропонувати споживачеві конкурентоспроможний туристичний продукт.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Розвиток туристичної індустрії у Львівській області потребує узгодженого розвитку всього туризму в Україні. Позитивні результати зрушення розвитку можливі завдяки інтенсивній розбудові туристичної інфраструктури на території усієї держави, інвестицій в сферу та співпраці державного з приватним секторів у сфері маркетингової реклами та розповсюдження інформації про потенціал регіону. Важливо визначити чіткі напрямки розвитку туризму.

У кваліфікаційні роботи було запропоновано та зацентовано увагу на розвитку альтернативних типів туризму на території Львівської області, таких як: промисловий, індустріальний та екстремальні туризми. Даний регіон має всі перспективи для впровадження цих напрямів.

Основною їх перевагою є мінімальні фінансові затрати на розбудову, що є на даний момент максимально актуально в нашій країні. Розвиток інших типів, таких як, студентський туризм, історичний, культурний та інші потребує як мінімум налагодження транспортної інфраструктури не тільки в регіоні а і по всій території України.

Крім цього має бути створена широка інформативна програма та рекламна кампанія українського туристичного продукту на міжнародному світовому ринку, або регіональна на державному ринку внутрішнього туризму.

Також основною проблемою залучення іноземних клієнтів для розгляду туристичного потенціалу Львова та області є комунікативні бар'єри по всій території України, крім деяких міст-мільйонників. У роботі пропонується вирішення цієї проблеми методом впровадженні інноваційних технологій.

Використання сенсорних мультимедійних гідів, робототехніки в проведенні екскурсій розвивається давно в інших передових державах, всі країни намагаються максимально показати свій технологічний потенціал для

створення комфорту подорожуючим та виявлення вражень від країни. В дипломній роботі пропонується, впровадити більше електронних екскурсійних датчиків інформації біля кожної визначної архітектурної споруди з можливістю ознайомлення з історією міста різними мовами світу.

Львівський регіон є майже домівкою для туристів з Польщі, тому важливо, щоб як мінімум трьома мовами була написана кожна інформація. Також в роботі запропоновано створення нових додатків на смартфони та інші гаджети з застосуванням онлайн карт, маршрутів громадського транспорту, транспорту регіонального сполучення та громадського транспорту в режимі онлайн.

Застосування інноваційних технологій також відіграє маркетингову роль, завдяки зворотньому зв'язку та рекламі в інтернеті. Спосіб технологічного впровадження є найбільш фінансово затратним, але й найбільш продуктивним в розвитку туризму регіону та країни. В роботі запропоновано застосування існуючих систем бронювання житла під час оренди у Львівській області, додатків оренди автомобіля, велосипедів та іншого транспорту з електроприводом та гіроплатформами, які набирають шалену популярність, являючись дуже зручними та екологічними, що й робить ці типи транспорту раціональними для застосування в туристичній сфері Львівської області.

Однією з перспектив налагодження комфорту для іноземних туристів є створення єдиного туристичного квитка з фіксованою ціною, який даватиме право на проїзд в громадському транспорті та відвідування основних пам'яток, музеїв тощо, в місті Львів та області. Має проводитися державне сприяння розвитку внутрішнього туристичного продукту та ефективній реалізації державної та регіональної політики в галузі туризму.

Створити сприятливі економіко-правові й організаційні умови для залучення вітчизняних та іноземних інвестицій у туристичну сферу. Подальші дослідження доцільно проводити, окресливши стратегічні напрями сталого розвитку Львівського регіону, що забезпечить раціональне й ефективне використання природно-рекреаційних, історико-культурних ресурсів,

відновлення архітектурних та етнічних пам'яток, а також активізує міжнародну та міжрегіональну співпраці у сфері туризму.

Туристична інфраструктура має інтегративно-диверсифікаційний характер, а якість туристичного продукту напряму залежить від ступеня її розвиненості. Регіональна туристична індустрія є одночасно ресурсом і умовою розвитку цілого комплексу туристичної діяльності на території Західного регіону України, а також чинником формування територіальної структури національного туристичного продукту.

Відтак, серед нагальних питань інфраструктурної розбудови визнано покращення економіко-правових та організаційних умов для залучення вітчизняних та іноземних інвестицій, активізація інформаційно-рекламної з метою створення єдиної інформаційно-туристичної інфраструктури.

Проаналізувавши ефективність результатів діяльності туристичної сфери Львівської області, можна зазначити, що основою державної та регіональної політики в сфері туризму пропонується набуття та розвиток конкурентоздатного туристичного ринку (на основі раціонального використання туристичних і курортних ресурсів та сучасної туристичної інфраструктури), створення нових типів туризму, не потребуючих залучення фінансів з державного бюджету, таких як екстремальний туризм, що популярний на багатьох територіях України.

Потрібно, щоб розроблені типи, зуміли забезпечити задоволення широких потреб вітчизняних та іноземних туристів різних вікових категорій та можливостей у туристичних та курортних послугах. В умовах створення системних і комплексних передумов для розвитку регіонального туризму, подолання наявних негативних тенденцій, поліпшення функціональної та технічної якості складових національного та регіонального туристичних продуктів мають стати пріоритетами в забезпеченні сталого розвитку туристичної галузі Львівського регіону загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мунін Г. Б. Маркетинг туризму : навч. посібн. / Г. Б. Мунін. – К. : Кондор, 2011. – 446 с.
2. Мацола В. І. Рекреаційно-туристський комплекс України: Монографія / В. І. Мацола. – Львів: ІРД НАН України, 1997. – 259 с.
3. Туристична діяльність та колективні засоби розміщування у Львівській області / за ред. С.І. Зимовіної. – Львів: Головне управління статистики у Львівській області, 2018. – 88 с.
4. Новини туристичної індустрії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www. tourismnews.com.ua](http://www.tourismnews.com.ua).
5. Правик Ю. М. Маркетинг туризму : підручник / Ю.М. Правик. – К. : Знання, 2008. – 303 с.
6. Стратегія розвитку Львівської області на період до 2020 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://dfr.minregion.gov.ua/foto/projt_reg_info_norm/2016/05/146_dod_Strategiya_2020.pdf.
7. Головне управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lv.ukrstat.gov.ua>.
8. Географія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://geoknigi.com>.
9. Погода України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://meteorpost.com>.
10. Міністерство закордонних справ України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mfa.gov.ua>.
11. Львівська обласна рада. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://lvivoblrada.gov.ua>.
12. Руденко В. П. Географія природно-ресурсного потенціалу України : у

3 ч. / В. П. Руденко. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 552 с.

13. Організація туристичної діяльності в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://tourlib.net/books_ukr/kyfjak_lit.htm.

14. Львівське обласне управління лісового та мисливського господарства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://lvivlis.gov.ua>.

15. Рекреаційний потенціал Львівщини / Статист. збірник. – Львів: Головне управління статистики у Львівській обл., 2012. – 96 с.

16. Бейдик О. О. Методологія та методика аналізу рекреаційно-туристських ресурсів України: автореф. дис. ... д-ра географ. наук – К., 2004. – 36 с.

17. Пендерецький О. В. Територіальна організація промислового туризму Карпатського суспільно-географічного району та основні напрями її вдосконалення : монографія / О. В. Пендерецький ; за наук. ред. Я. Б. Олійника. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2011. – 334 с.

18. Петранівський В. Л. Туристичне краєзнавство: Навчальний посібник / В. Л. Петранівський, М. Й Рутинський: /За ред. Ф.Д. Заставного. – К.: Знання, 2006 – 575 с.

19. Рунців О.І. Історико-культурні туристські ресурси Тернопільської області як джерела формування попиту і пропозиції на ринку туристичних послуг / О.І. Рунців // Історія української географії. – Вип.17. – Тернопіль: Підручн. і посібн., 2008. – С. 97-103.

20. Україна інкогніта. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrainaincognita.com>

21. Про туризм: Закон України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua>

22. Цивільний кодекс України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua

23. Туристична діяльність в Україні у 2017 р. Статистична інформація. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

24. Туристична діяльність в Україні у 2018 р. Статистична інформація. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
25. Туристична діяльність в Україні у 2019 р. Статистична інформація. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
26. Грищук А. М. Визначення впливу розвитку туризму на національну економіку / А. М. Грищук, Ю. О. Масюк // Економічний аналіз. – 2015. – Т. 21. – №1. – С.26-33.
27. Колективні засоби розміщення в Україні у 2017 р. Статистична інформація. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
28. Колективні засоби розміщення в Україні у 2018 р. Статистична інформація. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
29. Колективні засоби розміщення в Україні у 2019 р. Статистична інформація. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
30. Колективні засоби розміщення в Україні у 2016 р. Статистична інформація. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
31. Скрипко Т. О. Шляхи підвищення конкурентоспроможності малого підприємництва за результатами чемпіонату ЄВРО-2012 / Т. О. Скрипко // Наук. вісник НЛТУУ. – 2012. – Вип.22.9. – С.162-166.
32. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. - К.: Київський національний торгово-економічний університет, 2006. – 537. с.
33. Заремба С. З. Нариси з історії українського пам'яткознавства / С. З. Заремба. – К., 2002. – 204 с.